

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ
T á j é k o z t a t ó j a

1962

2. évfolyam

2. szám

XX

T A R T A L O M

oldal

Az OOK 1961. évi tevékenysége..... 3

BERECKY László: A Magyar Nemzeti Bibliográfia
és a Magyar Orvosi Bibliográfia.... 16

ERŐSS László: Irodalomkutatási módszerek..... 20

Az OOK Tájékoztató Osztályának kapcsolata az orvosok-
kal és az orvosi könyvtárakkal..... 26

FEHÉRVÁRI Tiborné: Tapasztalatok az orvosi könyvtárak
1961.évi statisztikai adatszolgál-
tatásáról..... 30

O r v o s i k ö n y v t á r o s o k i r j á k

PERÉNYI Györgyné: A devizás folyóiratok rendelésének
koordinálása és a kölcsönzés lebo-
nyolítása Szolnok megyében..... 36

A k ö n y v t á r i m u n k a k é r d é s e i

TORDAY Alice: A raktári jelzet..... 39

Különlenyomatok kérése külföldről..... 43

S z e m l e

Egy angliai elmeógyógyintézeti könyvtárról..... 47

Az orvosi irodalom megoszlása Angliában és nemzeti or-
vosi könyvtár szükségessége
/Wallner Jenő/..... 49

A drezdai "Német Egészségügyi Múzeum" könyvtára
/Inkey Thekla/..... 55

Drákói intézkedések a késedelmes kölcsönzők ellen..... 57

K ö z l e m é n y e k - H i r e k..... 64

B i b l i o g r á f i a..... 69

Jelen számunk munkatársai:

BERECKY LÁSZLÓ, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkatársa, ERŐSS LÁSZLÓ a Budapesti Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának munkatársa, dr. FEHÉRVÁRI TIBORNÉ az Országos Orvostudományi Könyvtár munkatársa, dr. PERÉNYI GYÖRGYNÉ a Szolnok megyei Orvosi Könyvtár könyvtárosa, TORDAY ALICE az Országos Orvostudományi Könyvtár munkatársa, WALLNER JENŐ a kaposvári Megyei Kórház Orvosi Könyvtárának munkatársa, INKEY THEKLA az Országos Orvostudományi Könyvtár munkatársa.

AZ OOK 1961. ÉVI TEVÉKENYSÉGE

Az OOK, mint az orvosi könyvtári hálózat országos központja, 1960 júliusában alakult. Éppen ezért az 1961. év volt az első "teljes" éve.

Legfontosabb feladat volt az orvosok szakirodalmi ellátásának megjavítása. Éppen ezért a fő erőt az egészségügyi könyvtári hálózat kiépítésére, szolgáltatásaik kiszélesítésére fordítottuk.

Szakkönyvtári hálózatunkhoz - mint ismeretes - 29 alközpont és tagkönyvtáraik /4 egyetem, 19 megyei kórház, 4 budapesti területi kórház, az OKI és az Országos Orvostörténeti Könyvtár/ valamint az országos intézetek tartoznak.

Intézetünk szervezeti és működési szabályzatát /megjelent az Egészségügyi Közlöny 1961. 22. számában/ az Egészségügyi Min. a Művelődésügyi Minisztériummal egyetértésben jóváhagyta. Ezen szervezeti és működési szabályzat további feladataink szempontjából irányadó.

Külön kiemeljük, hogy 1961. január 1-vel az Egészségügyi Tudományos Tanácstól átvettük az egészségügyi intézmények devizás könyv- és folyóirat megrendeléseinek intézését, ezzel kapcsolatban elvégeztük 1962-re a devizakeret elosztását.

1960. őszétől tankönyvtárként folytattuk könyvtárosaink képzését. 1961-ben megindítottunk még egy 2 1/2 éves középfoku

könyvtárosi tanfolyamot, valamint tovább folyik az előző évben megkezdett oktatás is.

További fontos feladataink:

a/ a dokumentációs és tájékoztató szolgálat színvonalának emelése, a népi demokratikus országok szakirodalmának feltárása, valamint a magyar irodalom referálásának kiszélesítése a külföldi referáló folyóiratok számára;

b/ a magyar orvosi irodalom retrospektív és kurrens feldolgozása és publikálása;

A tájékoztató és bibliográfiai munkánk színvonala határozottan emelkedett. A Magyar Orvosi Bibliográfiát egy új részzel bővítettük: a számonkénti tárgymutatóval. Fejlődést jelentett az is, hogy egyes kiadványainkat fotorotaprint eljárással készítettük.

Tömegkapcsolataink kiszélesítése szempontjából meg kell említeni az Orvosi Hetilapban másodhetenként megjelenő Horust, amely az orvosok körében népszerű, benne az OOK közleményei is helyet nyernek és általa hozzájárulunk az orvosok ideológiai- és kulturális neveléséhez.

Az OOK általános tevékenységében a következő évben is az orvosi könyvtári hálózat további fejlesztése az egyik főfeladat. A célkitűzés elvi alapja: az orvosi könyvtárakat az orvosok széles tömegeinek képzésére és továbbképzésére kell felhasználni. Az orvosi könyvtárüggyel kapcsolatban a még mindig fennálló két elvi nehézséggel kell megküzdenünk. Az egyik a könyvtárügy általános lebecsülése, a másik az

orvosok egy részének individualista beállítottsága a könyvtárral kapcsolatban. El kell érünk, hogy az állományt ne csak az orvosok szűk köre használhassa, ne tekintsék magántulajdonnak a könyvtár állományát.

Az OOK. szervezete

1. Igazgatás
 2. Szervezési- és módszertani csoport
 3. Könyvtári csoport
 4. Tudományos tájékoztató osztály
 5. Bibliográfiai osztály
 6. Egészségügyi gazdasági dokumentációs csoport
 7. Gazdasági hivatal /az OOK gazdasági feladatain kívül ellátja az Egészségügyi Tudományos Tanácsnak, valamint a Tudományos Kutatások Fejlesztési Alapjának gazdasági és számviteli feladatait is/.
- e két csoport 1962-ben
összevonva működik

Az év végén megoldódott az igazgatóhelyettesi munkakör betöltése. dr. Zimmermann Gusztávné igazgatóhelyettes alkalmazásával intézetünk nemcsak szakképzett könyvtárost, hanem hosszú gyakorlati tapasztalattal rendelkező munkatársat is nyert.

Megállapodást kötöttünk az Egészségügyi Felvilágosítási Központtal, amelynek értelmében az oktató- és tudományos szakfilmek tárolása, kezelése, terjesztése és az ezzel kapcsolatos feladatok az OOK hatáskörébe kerülnek. Ennek megfelelően meghirdettük az 1962-re rendelhető filmeket /az eddig készült filmek alapján/.

Szervezési- és módszertani munka

Elkészültek a könyvtári hálózat nyilvántartásai alközpontok szerinti csoportosításban és pedig általános címjegyzék és elemző törzslap formájában.

Kiszállásaink az alközpontok ellenőrzése és irányítása céljából:

Budapest és vidék	alközpont	ország. int.	tagkönyvtár	összesen
Ellenőrzött könyvtár	29	11	51	91
Ellenőrzések száma	68	20	72	160

Kiszállások száma: 92 /Bp. és vidék/

Kiszálláson töltött napok száma: 195 nap /Bp. és vidék/

Egyéb osztályok munkatársai 37 napot töltöttek ellenőrzésen módszertani ügyben.

Ennek alapján egy alközpontra átlagosan 2,3 látogatás egy országos intézetre 1,8 " esett.

Három alközpontban /Komárom-megyei Tanács Kórháza Tatabánya, Budapesti Orvostudományi Egyetem Könyvtára és a Pécsi Orvostudományi Egyetem Könyvtára/ tapasztalatcsere értekezletet tartottunk.

Hálózatunkban működő könyvtárosainkkal igen jók a kapcsolataink. Gyakran keresnek fel bennünket és ilyenkor mód nyílik részletes személyes instrukciók adására.

Könyvtárosképző szaktanfolyam keretében folytattuk az 1960-ban megindított képzést /20 hallgató/ és egy új tanfolyamot indítottunk /17 hallgató induláskor, 15 hallgató félév végén/.

Lebonyolítottuk az 1960-ban megindult képzés

I. félévi vizsgáit

II. félév előadásait és vizsgáit

III. félév előadásait.

1961-ben megindult képzés I. félévi előadásait.

A KMK. Oktatási Csoportjával egyetértésben módosítottuk, ill. kibővítettük a tanfolyam tematikáját olyképpen, hogy a III. félévben "neveléslélektan" helyett "orvosi terminológia" tantárgyat iktattunk be.

A levelező könyvtárosképző tanfolyamot jelentkezők hiányában nem indítottuk.

Az "Orvosi Könyvtáros" c. kiadványunkat megindítottuk és 1961-ben elkészítettünk 4 számot, melyből 3 szám jelent meg. Ezenkívül "Módszertani utmutató" sorozatunk folytatásaként "A könyvtári leltározás és raktározás" c. kiadványt összes könyvtárainkhoz eljuttattuk.

Folytattuk a hálózati duplum- és főléspéldány szétesztási akciót. Feldolgozásra került 9.840 db folyóiratszám /661 féle folyóirat/

és 212 db könyv

Összesen: 10.052 db könyvtári egység.

Négy jegyzékben a hálózatba felajánlottunk	Hálózati igény	Kulturának értékesítésére	WHO-nak nemzetközi duplumcserére	Selejtezésre /engedély alapján/
e g y s é g				
6159	2835	1088	1178	1058

Továbbá a hálózatban az OOK 4 duplumjegyzékét

OKI 7 "

István kórház 1 "

Gyulai " 1 "

Összesen: 13 duplumjegyzékét küldtünk szét.

Ezenfelül összeállítottunk még 2 jegyzéket.

1961. január 1-vel az ETT-től átvettük a devizás könyv- és folyóirat megrendelések intézését. A folyóirat megrendeléseket 1961-re az egészségügyi intézmények még 1960-ban az ETT-nél eszközölték, így e területen számunkra a pótmegrendelések, a különlenyomat igények és egyéb járulékos munka jutott csupán. Az 1961-re vonatkozó könyvmegrendeléseket azonban már teljes egészében mi bonyolítottuk le. A már fentebb említett 1962-re vonatkozó devizaelosztás alapján lebonyolítottuk a teljes 1962-es folyóirat megrendelést, valamint a könyvmegrendelések egy részét. A megrendeléseket a kitűzött határidőig eljuttattuk a Kulturához.

A megrendelések mutatószámai:

folyóiratmegrendelések: 1961-re 25 db cca 14.000.-Ft

1962-re 6,398 db 4,300.000.-Ft

6,423 db 4,314.000.-Ft

könyvrendelések: 1961-re 4,254 db 1,632.971.-Ft

1962-re 1,335 db 552.541.-Ft

5,589 db 2,185.510.-Ft

különlenyomat: 1961-re 33 féle 7.780.-Ft

1961-ben ezek szerint 12.045 könyvtári egység ügyében

összesen: 6,507.290.- Ft keretben intézkedtünk.

Központi könyvkatalógus felállítási tervünk úgy módosult, hogy az OSZK által szerkesztett "Országos Gyarapodási Jegyzék" központi katalógusa számára dolgozzuk fel szakmánk anyagát, mi pedig a gyarapodásjegyzék megjelent számaiból szerkesztjük a KC-t.

A köteleespéldányok többes példányainak elosztása a hálózatban rendszeresen megtörtént. 12 intézet könyvtára részesült ebben az akcióban. Összesen 9,118 könyvet ill. különlenyomatot adtunk át.

A Műv.Min.183/1960/M.K. 24/M.M.sz. utasításában elrendelte a könyvtárak állományában lévő külföldi folyóiratok bejelentését az Országos Széchenyi Könyvtár számára. Terven felül beiktattuk ennek a feladatnak a folyamatos elvégzését is: központilag gyűjtjük, revideáljuk és továbbítjuk a címleírásokat.

Állománygyarapítás

A könyvtár állománygyarapítása a költségvetésnek megfelelően, tervszerűen történt. A könyvtár a belföldi anyagot teljességre törekvően, a külföldit profiljának megfelelően gyűjtötte /ált.orvostudományi munkák, kézikönyvek, bibliográfiák, segédkönyvek, szótárak, politikai művek, könyvtár-tudományi munkák/. Az ezzel foglalkozó csoportunk számára megkezdtük az egészségügyi gazdasági, szervezési és jogi vonatkozású művek gyűjtését is.

1961-től kötelesepéldány válogató jogu könyvtár lettünk.

Mutatószámok:

		Könyv		Folyóirat	
Vétel:	206 db	26,293.60 Ft	285 évf.	58,292.70 Ft	
Ajándék:	82 "	1,751.50 "	38 "	3,700.-- "	/becs./
Csere:	57 "	2,889.-- "	125 "	15,000.-- "	
Köteles:	485 "	13,851.60 "	-- "	--	
Összesen:	830 db	44,785.70 Ft	448 évf.	76,992.70 Ft	

	Könyv		Folyóirat		Mikrofilm	
	1960.	1961.	1960.	1961.	1960.	1961.
Vétel:	154	206	330	285	33	-
Ajándék:	148	82	33	38	1	-
Csere:	37	57	125	125	-	-
Köteles:	-	485	-	-	-	-
Összesen:	339	830	485	448	34	-

Az állománygyarapításra fordított összeg megoszlása:

	Könyv	Folyóirat	Mikrofilm
1960	18.120.-- Ft	45.384.-- Ft	563.-- Ft
1961	26.293.60 "	58.292.70 "	--

Feldolgozás

A könyvtárba beszerzett könyv- és folyóirat állományt szabályszerűen leltároztuk. A könyvekről szerzői betűrendes és szakkatalógust cédulákat készítettünk. A kurrens folyóirat-állományt kardexen tartjuk nyilván, elvégeztük a szovjet folyóiratoknál elmaradt 92 fáleség kardexelését.

Terven felül elvégeztük a könyvtár profiljában nem tartozó könyvek az elavult és a duplum-példányok valamint megrongá-

lódott könyvek kiemelését. Az eddig kiemelt művek száma 1274 db. Ezzel együtt megkezdjük a könyvtárállomány újra-leltározását, valamint rekatalogizálását. Bevezettük a nagyságrendi raktározást. Ennek ellenére azonban a raktározás még mindig komoly problémákat okoz.

Az újraleltározás során 1747 db könyvet vezettünk új leltárkönyvbe, 1512 db könyvet könyvkártyával és könyvsarokkal láttunk el.

Olvasószolgálat, tájékoztató- és propagandamunka

Olvasószolgálatunk nincs, olvasótermünk sincs az épületben. Helybenolvasás csak igen kivételes esetben van. A könyvtárba beérkezett kurrens folyóiratokat az illetékes osztályok között osztottuk szét.

Forgalom:	kölcsönzés	1328 könyv	3417 folyóirat
	házi kölcsönzés		
	és helybenolvasás	682	" 12903 "

A szokásos értelemben vett könyvtári tájékoztató- és propagandamunkát az OOK nem végez, hiszen nem tartjuk feladatunknak az olvasószolgálat növelését.

Bibliográfiai és dokumentációs munka

Az OOK fontos munkaterülete a bibliográfiai és a dokumentációs tevékenység, beleértve az egyéni kutató számára készített ajánló, illetve témabibliográfiákat is.

A bibliográfiai osztály belső szervezettsége 1960. év utolsó negyedében kialakult, s 1961 folyamán a munka lényegében ilyen keretben folyt. A két csoport: a Magyar Orvosi Bibliog-

ráfia és a retrospektív bibliográfiák szerkesztése külön munkatársak feladata volt, azonban a merev elhatárolást megszüntettük a két csoport egymást esetenként kiegészítette. Az osztály munkájához mint új feladat csatlakozott a MOB idegennyelvű kiadásának szerkesztése.

A MOB szerkesztése az elmúlt években kialakult elveknek megfelelően történt. A tételek számában 30 %-nál nagyobb emelkedés mutatkozik. A bibliográfia használhatóságát számonkénti tárgymutatóval igyekeztünk jobbá tenni, ezáltal színvonalasabb lett a MOB.

A MOB idegen nyelvű /orosz és angol/ megjelentetése az év folyamán dőlt el. Ennek megfelelően az 1961 első felében megjelent irodalom címeinek kiválogatása és fordítása kb. 70 %-ban készült el.

A retrospektív szakbibliográfiák összeállítását az év folyamán a tervnek megfelelően folytattuk. Befejeztük 6 szakma bibliográfiájának összeállítását, további 4 szakmáét megkezdtük, ezeknek a munkálatai átnyulnak 1962-re. Külső szakemberek bevonásával megvitattuk a szakbeosztást, az összeállítás menetét, vitás kérdésekben közösen határoztuk meg a követendő megoldást.

Az egész év folyamán a Die Medizin der Sowjetunion und der Volksdemokratien című referáló lap számára a jelentősebb magyar orvostudományi közleményekről 100 referátumot küldtünk ki valamennyit német nyelvre fordítva.

A Medicinszkij Referativnűj Zsurnal részére az 1960-ban megjelent magyar orvostudományi könyvekről 100 referátumot készítettünk és küldtünk. Rendszeresen küldjük a magyar orvosi irodalom válogatott cimanyagát illetve annotációit az egészségügyi szervezés témakörből.

A tájékoztató osztályhoz az igények a fővárosban dolgozókön kívül nagyrészt vidéki orvosok és intézmények részéről /szórványosan külföldről is/ érkeztek.

1961-ben a tájékoztató adatszolgáltatás díjazását vezettük be. Ezen díjazás bevezetése a helybenolvasók számát növelte.

A kérések leggyakrabban a klinikai nagy szakmákat érintik, vagy egészségügyi szervezeti kérések. Sok az orvosfilozófiai és marxista szemlélettel foglalkozó elvi anyagra és szakmapolitikai tájékozódást szolgáló anyagra vonatkozó kérdés. A nyelvterületi megoszlást illetően a kérések kevés kivétellel világirodalmat és hazait együttesen - csak magyart kevesebben kértek, csak szovjet dokumentációs anyagot kiemelve sokat kértek.

A tájékoztató az év folyamán elkészítette a "Tájékoztató az 1960-61. évben megjelenő külföldi orvosi könyvekről" c. kiadványunkat 106 oldal terjedelemben 1105 tétellel, valamint a "Fordításjegyzék" c. kiadványt 52 oldal terjedelemben 286 tétellel, melyet a témabibliográfiák jegyzékével egészítettünk ki. Elkészült "Az abortus és fogamzásgátlás" c. 150 annotált cikket tartalmazó 200 oldal terjedelmű bibliográfia kézírata.

Az Orvosi Hetilap számára 80 szovjet és népi demokratikus cikk referálását készítettük el.

Fenti kiadványokon kívül kiadjuk az Országos Korányi Tbc. Intézet szerkesztésében megjelenő "Tuberkulózis és tüdőgyógyászat referáló szemlé"-t. Ugyancsak megjelentettük a "Szabadsághegyi Gyermekszanatórium 15 éve" c.gyűjteményes művet.

A kiadványok saját kiadásban jelentek meg rotaprint eljárással, izléses karton borítólappal.

Fotólaboratórium

Fotószolgálatunk mind az egyes osztályok, mind külső megrendelők igényeinek eleget tett. Hetente 3 x 4 óra munkával az EÜ.M.rendelkezése értelmében az Élettani Intézet fényképezési munkáit látja el.

Fotószolgálatunk 191 tétel megrendelést készített el.

/Össz.mikrofilm: 6219 db össz. nagyítás 4617 db/

	Megrend. száma	Filmkocka	Nagyítás	Érték
Külső	138 db	4876 db	3965 db	18.653.20 Ft
Saját	59 "	1343 "	652 "	

Az 1961-es évben vásárolt nagyítókészülék nagymértékben seggigi a fotólaboratóriumunk munkáját.

Az Orvostudományi Egyetem Könyvtára részére szükséges fotószolgálatot is intézetünk látja el.

Egészségügyi Gazdasági Dokumentáció

csoport munkája

A csoport figyeli és dokumentálja a hazai és külföldi folyóiratokat az egészségügy gazdasági, szervezeti, munkai stb. tematikája területén. Az Eü.Minisztérium számára a profiljának megfelelő témakörökben adatgyűjtést, feldolgozást, értékelést végez.

1961-re 19 külföldi folyóiratot figyelt a csoport, az alatt felsorolt sürgős munkák miatt azonban e folyóiratokból csak keveset dolgoztak fel. A feldolgozott cikkekről készített annotált címfordítást kartoték rendszerbe rendezik.

Az év folyamán továbbá 38 /angol, francia és német/ tanulmányt külső, de tulsulyban belső fordítás útján fordítottunk le, mintegy 2000 oldal terjedelemben. Ezenkívül a minisztérium kívánságára lefordítottuk az NDK Munka Törvénykönyvét. Figyeltünk továbbá 7 különféle magyar folyóiratot, ill. közlőnyt, amelyből az egészségügyet érintő rendeleteket ill. cikkeket annotáltuk.

Feldolgoztuk a Magyar Kórház című folyóirat 1944-ig megjelent számait.

Az év folyamán munkánk gerincét azonban azok a munkák alkották, amelyet felügyeleti szervunktől az Egészségügyi Minisztériumtól kaptunk közvetlen megbízás után.

Tudományos tevékenység

A könyvtár munkatársai közül az alábbiak irtak cikkeket könyvtári szakfolyóiratokba valamint tudománynpszerűsítő folyóiratokba:

dr. Deák Imre	dr. Székely Sándor
dr. Dörnyei Sándor	dr. Szepesi Zoltánné
dr. Dörnyei Sándorné	Torday Alice
Gál Dezsőné dr.	dr. Vályi Edith

Önálló kiadványok:

dr. Dörnyei Sándor: Könyvismereti jegyzet a középfoku könyvtárosképző tanfolyam számára

dr. Székely Sándor: Élet, ember, világ. Móra F. Ifjúsági Kiadó
Az orvostudomány története. 2. kiadás. Medicina.

Az intézmény dolgozói közül dr. Székely Sándor a MTA. Orvostörténeti Bizottságának, az OKT-nak, és az Orsz. Dok. Bizottságnak tagja. Referátumot készített az Országos Bibliográfiai Munkaértekezlet ülésére. Dr. Dörnyei Sándorné az OKT oktatási szakbizottságának tagja.

A MAGYAR NEMZETI BIBLIOGRÁFIA ÉS A MAGYAR ORVOSI BIBLIOGRÁFIA

A szakemberek számára - bármely tudományterületen vagy a termelés bármelyik ágában tevékenykedjenek is - szükség van olyan irodalomjegyzékekre, amelyek a szakterület legfrissebb irodalmáról tudósítanak. Egy-egy országon belül az alapvető irodalomjegyzék a kurrens nemzeti bibliográfia, amely az illető ország nyomtatványtermését dolgozza fel a lehető legnagyobb teljességgel.

Magyarországon a Magyar Nemzeti Bibliográfia /MNB/ regisztrálja a hazai könyvtermést és melléklapja a Magyar Folyóiratok Repertóriuma /MFR/ dolgozza fel a magyar folyóiratokban megjelent tanulmányokat és cikkeket. Az MNB és az MFR helyes képet ad az ország kiadványokban tükröződő tudományos, gaz-

dasági és kulturális helyzetéről, és nagy segítséget nyújt a szakembereknek a magyar irodalmi termés tanulmányozásához is.

Azonban a szakemberek számára a MNB és MFR még a magyar anyagra nézve sem szolgálhat kizárólagos forrásul. Elsősorban azért, mert mind az MNB, mind az MFR csak erősen válogatva tükrözi az adott időszak szakirodalmi termését. Az MNB a hatalmas mennyiségű nyomtatott és sokszorosított formában megjelenő könyvanyagból nem veszi jegyzékbe a tanfolyami anyagokat /pl. orvostovábbképző tanfolyamok jegyzetei/, az orvostudományi egyetemek jegyzeteit, azokat a bal-esetelháritási utmutatókat, amelyek egy-egy üzemre vonatkoznak /az egyes iparágakra vonatkozókat közli/ és a különle nyomatokat. Igen nagy érdeme viszont a MNB-nek, hogy kéthetenként megjelenő füzeteiben a gyűjteményes munkákat analitikusan dolgozza fel, a könyvkereskedelmi forgalomba nem kerülő kiadványokat /pl. az orvosi kongresszusok kiadványai/ felveszi és elemzően feltárja, az orvostudománytól távoleső tudományok gyűjteményes kiadványaiból, /pl. nyelvtudomány/ kiválasztja az orvosi tárgyuakat, közli a rejtett bibliográfiákat s az egyes kiadványok, tanulmányok több szakba való besorolásával csak az orvosi szakot figyelve is megtalálhatók az orvosi vonatkozású fizikai, kémiai stb. tárgyu munkák.

Az MFR havonta megjelenő füzeteiben feldolgozza a Magyarországon megjelenő tudományos és irodalmi folyóiratok, szemlék, fontosabb szaklapok és irodalmi hetilapok dokumentatív értékű cikkeit. Napilapok cikkeit nem tartalmazza. Havonta

mintegy 100-150 folyóirat kerül feldolgozásra s havi 1.200-1.500 címleírás készül. A repertórium besorolási rendje - akárcsak az MNB-é, az Egyetemes Tizedes Osztályozáson /ETO/ alapszik. A feldolgozott folyóiratok között igen sok az orvosi, egészségügyi, valamint az orvostudomány segéd- és rokon tudományaihoz tartozó periodika. Pl. az 1961. évfolyam 2. füzeté 11 orvosi, egészségügyi és 10 segéd-és rokontudományi /biológia, kémia, gyógypedagógia, állatorvostudomány stb./ periodikát dolgoz fel, s az orvostudományi szakokban 158 cikket regisztrál.

A Magyar Orvosi Bibliográfia /MOB/ nemzeti szakbibliográfia, alapvető célkitűzése a teljes magyar orvosi irodalom feltárása. A könyveken, a folyóiratok közleményein kívül feldolgozza a kisterjedelmű nyomtatványokat, jegyzeteket, sokszorosítványokat s anyaggyűjtése kiterjeszkedik a külföldi szaklapokban magyar szerzők tollából származó cikkekre is. Anyaga tehát jóval teljesebb mint az MNB és az MFR anyaga együttesen. Az MNB és az MFR 1961 második negyedévi füzetei összesen 865 szorosan vett orvostudományi és egészségügyi közleményt regisztrálnak, ugyanabban a vizsgált időszakban a MOB 5.226 tételt közöl. Igaz ugyan, hogy a MOB egy-egy közleményt több szakba is besorol s így valójában kevesebb közleményt tartalmaz, mint a tételek száma s igen sok az olyan közlemény is, amely szerepel az MNB-ben és az MFR-ben, csak más szakokba besorolva. Mégis kétségtelen, hogy a MOB anyaga sokkal teljesebben tárja fel az orvosokat érdeklő magyar szakirodalmat, mint a nemzeti bibliográfia. Különösen nagy előnye, hogy az érdeklődő szakember megtakaríthatja a más szakokban való hosszas keresgélést, mivel együtt találja az őt érdeklő teljes irodalmat.

Igen használható a MOB különleges szakrendszere, amely lényegében a magyar szakorvosi rendszert tükrözi, s így a szakemberek könnyen eligazodnak benne.

Meg kell jegyeznünk, hogy a MOB jelenleg még nem mondható tökéletesnek, s a nemzeti bibliográfiával való összehasonlítás nem minden vonatkozásban szól a MOB javára, s önmagában szemlélve is akadnak hiányosságai. Igen nagy hibája a MOB-nak a késedelmes megjelenés. A bibliográfia 1961 második negyedévi száma 1962 márciusában került terjesztésre. Ez a majdnem egy éves késés igen sokat levon a bibliográfia értékéből, hiszen a szakemberek a legfrissebb irodalomról kívánnak tájékozódni. Sajnálatos az is, hogy a bibliográfia jelenleg nem tartalmazza a modern értelemben vett kéziratokat, kutatási jelentéseket stb., amelyeknek pedig az orvosi szakterületen is egyre nagyobb a jelentőségük.

Összegezve az elmondottakat megállapíthatjuk, hogy a szakemberek és a tájékoztató szakkönyvtárosok számára mindkét bibliográfia igen hasznos. Aki a magyar orvosi szakirodalomban tájékozódni akar, annak mind az MNB-t és MFR-t, mind pedig a MOB-ot forgatnia kell, sem az egyik, sem a másik kizárólagossága mellett nem foglalhat állást. Az MNB kétféleképpen informálja az érdeklődőt a szaktudomány területén legfrissebben megjelent művekről /az MFR, amelynek még elég nagy a késése, rövidesen behozza lemaradását/, a MOB pedig, ha nagy időeltolódással is, a szakterületnek szinte valamennyi dokumentumát regisztrálja.

A jövő igen nagy feladata lesz a két bibliográfiatípus eddigi hibáinak kiküszöbölése, tökéletes tájékoztató műszerre való fejlesztése.

B e r e c k y László

IRODALOMKUTATÁSI MÓDSZEREK

Az orvosnak és az orvosi tudományos munkának egészen a XVI. század végéig alig volt más segédeszköze, mint a könyv. Az orvos könyvtudós volt; a rendszeres betegészlelés, majd a klinikai és laboratóriumi vizsgáló apparátus csak lassan alakult ki.

A XVII. században megszorodott az egyetemek és tudományos társulatok és ezzel együtt a tudományos írások száma is. Ezeknek a tudományos társulatoknak beszámolóí és jegyzőkönyvei voltak az orvosi folyóiratok elődei. /Acták, Comptes rendus, Proceedings, Sitzungsberichte./ Az első önálló orvosi folyóirat 1671-ben jelent meg, Acta Medica Philosophica címen Koppenhágában.

A természettudomány rendszeres alkalmazása az orvostudományban a XIX. század közepén indult meg. A könyv a tudomány gyorsiramu fejlődése folytán csakhamar már nem volt elegendő és megfelelő közlési eszköz az orvosi új ismeretek terjesztésében, és a szakmai folyóiratok gyorsabb és differenciáltabb tájékoztatást sürgető követelmények hatása alatt háttérbe szorult a folyóiratokkal szemben. A modern orvostudomány első folyóirata az angol Lancet, mely 1823-ben indult meg. Az Orvosi Hetilap 1857-ben indult.

A könyvtárak a múltban a könyvek tárolását tekintették fő feladatuknak. A könyvtár tudományos dolgozóit könyvtárőröknek nevezték. Az orvostudományi szakirodalom mennyisége azonban szinte az áttekinthetetlenségig szaporodott és nemcsak az egyéni tájékozódás vált nehezebbé, hanem az irodalom termékeinek feldolgozása is. A világon ma több mint 10 000 orvosi folyóirat jelenik meg évenként hozzávetőleg 6 millió oldal terjedelemben. Ennek elolvasása egy 30 nyelvet ismerő szakembernek kb. 45 /!/ év alatt sikerülne. Az egyik orvosi bibliográfia, az Index Catalogue 1948-ig 57 kötetben fél-millió könyvről és 2,5 millió folyóiratcikkről tud.

Növeli a tájékozódás nehézségét, hogy a szakember számára hasznos szakirodalom igen sokféle tudományág területén szóródik széjjel, mert ma már az orvostudományi szakmáknak és a természettudományoknak nemcsak közös határterületeik vannak, hanem gyakorlatilag egyik a másiknak kölcsönösen segédtudománya, noha mindegyik önálló tudomány.

És ennek a sok nyelvű, szétszórt, rendszertelenül megjelenő anyagnak könyvtári feldolgozása még mindig a középkort idézi, patriarchális. A X. századi szerzetesrend éppugy szerzők szerint tartotta nyilván 300 kötetes állományát, mint most a milliós könyvtárak. Elektronmikroszkópja mellől poros kartotékcédulák közé kerül a kutató. Ezért a könyvtáraknak ma elsősorban arra kellene törekedniük, hogy a szakirodalom sűrűjében eligazítsák a kutatót, aktiv feladatokat vállalva az új tudományos és művelődési eszmény szolgálatában.

Tudományos munka irodalmi forrásainak összegyűjtése szükséges minden kutatónak, aki meg akarja kimélni magát attól, hogy újból felfedezzen már ismert dolgokat. Az irodalomban leírt és fáradságos munkával összegyűjtött kísérleti anyag ismerete sok hiábavaló munkától szabadít meg, és nélküle nem lehet teljesértékű sem a kutatómunka, sem a napi gyakorlat. Ezért a kutató számára az irodalom megismerésének módszerei ugyanolyan fontosak, mint a vizsgálati módszerek.

A kutató munkaidejének csaknem felét a szakirodalom összeállításával tölti és a konkrét alkotómunkára csak 50 százalék idő, energia marad. Ilyen megvilágításban kell értékelni azt a segítséget, amelyet ma már nyújtani tud az orvosi dokumentáció, annak könyvtáron belüli és kívüli formái. Az orvosdokumentátor tudományos szintű munkát végez az orvosi irodalom anyagának tartalmi feltárásában. Csak nyelvi nehézségek miatt - az UNESCO adatai szerint - a használható irodalom 50 százaléka maradna rejtve nemzetközileg szervezett dokumentációs tevékenység nélkül. /A dokumentáció Magyarországon messze elmaradt a Szovjetunió, az Egyesült Államok, NDK stb. eredményei mögött. A kutató viszonylag még kevés segítséget kap a nemrég szervezett orvosi könyvtárhálózat központjától is, az egyetem könyvtárától is. Ma még nem bízhatja magát teljesen a dokumentalistákra, az elektronikus adatkereső gépeknek, fordító-kivonatológépeknek még csak a fényképe jutott el hozzánk./ A kutatónak tehát egyénileg is ismerni kell a legfontosabb forrásmunkák szerkezetét és használatát.

Az irodalom összeállításában az alábbiakra támaszkodhatunk: indexelő folyóiratok és bibliográfiák; referáló lapok; monográfiák; szakfolyóiratok.

Az indexelő folyóiratok olyan jegyzékek, melyek egy tárgy-időszak alatt megjelent könyvek, folyóiratok címeit tárgykörük vagy szerzők szerint csoportosítva regisztrálják. Legfontosabbak a következők:

a/ Az orvosi világirodalom legteljesebb bibliográfiája az Index Catalogue of the Library of the Surgeon Generals Office, mai nevén National Library of Medicine. A könyvtár másfél milliós könyvállományának és 4000 folyóiratának cikkek szerint feldolgozott katalógusa, "Amerika legnagyobb hozzájárulása az orvostudományhoz". Eddig négy sorozata jelent meg, összesen 58 kötetben. A negyedik sorozat M-nél félbeszakadt - többé nem tudják folytatni. A könyveket szerző és téma, a folyóiratcikkeket csak téma szerint csoportosítja. Címek az eredeti nyelven szerepelnek. A szerzők születési és halálozási évét is megadja. A szerzőkről szóló nekrológokat, sőt, arcképeket is ismerteti.

b/ 1879-ben indult az Index Medicus, mai nevén Commulated Index Medicus. Ez folyamatosan 1926-ig negyedévenként, majd félévenként, 1960-tól évenként adja meg az orvosi folyóiratok adatait, a szerzői és tárgy szerinti mutatókat egyesítő alfabetikus sorrendben. A téma szerinti felsoroláskor minden címet angolra fordítva, a szerzőknél eredeti nyelven. A kötetek elején az új könyvek szerzői, illetve tárgyi mutatója található. Ügyelni kell arra, hogy ha téma szerint keresünk, minden esetben szükséges a pontos címet a szerző nevével

visszakeresni, mert a tárgykör szerinti összeállításban. csak a rövidített tartalmi utalás, nem pontos cím található. A sorozat 1956-ban megszakadt, folytatása 1960-tól évi összesítésben, angolra fordított címekkel jelenik meg.

c/ A legfrissebb irodalmat az Index Medicusban /1959-ig Current List of Medical Literature címen jelent meg/ találjuk. 3-4 hónappal a megjelenés után indexeli a legfrissebb irodalmat. 1960-tól már nem ad - mint korábban - félévi összesítőt, hanem havonta ismétlődik a tárgy szerinti és szerző szerinti felsorolás. Ezenkívül az új sorozat már nem eredeti nyelven, csak angol fordításban közli a címeket.

d/ A Német Demokratikus Köztársaságban, a Deutsche Staatsbibliothek-ben adják ki a Medizinischer Literaturnachweis c. indexelő folyóiratot, mely mintegy 1000 orvosi folyóiratot regisztrál. Miután főleg a népi demokratikus anyagot tartalmazza, fontos kiegészítője az amerikai folyóiratcikkbibliográfiáknak.

A referáló folyóiratok az előbbiekkal ellentétben már nemcsak téma szerint csoportosított címeket, hanem a cikkeknek rövid kivonatát, vagy egy téma irodalmi adatainak összefoglaló feldolgozását tartalmazzák. Lehetővé teszik a szakemberek számára, hogy rövid idő alatt nagymennyiségű tudományos kiadvánnyal ismerkedhessenek meg.

Az első referáló folyóiratok a XIX. század elején jelentek meg. Már az első folyóiratok megjelenésével egyidőben történtek kísérletek az irodalom referálására, sok folyóirat az eredeti közlemények mellett referáló részt is tartalmazott és tartalmaz ma is.

A legfontosabb nemzetközi referáló orvosi szaklapok:

a/ Excerpta Medica. 20 szakcsoportra bontva cimbibliográfiát közöl eredetiben és angolul, továbbá angol nyelvű referátumokat a világirodalom érdekesebb cikkeiről.

b/ Kongressszentralblatt für die gesamte innere Medizin und ihre Grenzgebiete. 1912-ben indult. - Az egyes szakmák referáló és irodalomáttekintést nyújtó folyóiratainak száma kb. 300. /Zentralblattok, Annual Review-k, Berichte-k stb./

Monográfiák. Az irodalmi adatok bőséges forrásul szolgálhatnak egy adott témára vonatkozóan, de általános hiányságuk, hogy csak kb. 2-3 éves késéssel tartalmazzák a tudomány legfrissebb eredményeit. - A világon ma kb. évi 200 000 könyv jelenik meg, ebből orvosi 10 000.

Folyóiratok. A világ legfontosabb orvosi folyóiratait két kiadvány tartja nyilván: 1. World Medical Periodicals /3. kiad. Párizs, 1961/, az Egészségügyi Világszervezet kiadásában jelent meg. A fontosabb orvostudományi folyóiratok címét, kiadóját és használatos rövidítésüket tartalmazza betűrendben és szakrendben. 2. Periodica Medica /Stuttgart, 1952/ 12 625 orvosi folyóirat címét adja meg. - A Magyarországon megtalálható orvosi folyóiratok jegyzékét az Országos Orvostudományi Könyvtár adja ki kétévenként. A legfrissebb irodalmat az így kiválasztott és beszerzett folyóiratok segítségével kísérelhetjük figyelemmel.

Ezeknek a kérdéseknek részleteit bőven tárgyalja Inke Gábor Quellen medizinischer Literaturangaben und Methodik ihrer Bearbeitung /Jena, 1960. 165 p./ és Gortvay György Az orvosi dokumentáció kérdései /Bp. 1961/ c. könyvében.

E r ő s s László

/Megjelent az Orvosegyetem c. hetilap 1962. 12-13 számában./

AZ OOK TÁJÉKOZTATÓ OSZTÁLYÁNAK KAPCSOLATA AZ ORVOSOKKAL ÉS AZ ORVOSI KÖNYVTÁRAKKAL

Köztudomásu, hogy az orvosok részint nagy elfoglaltságuk miatt, részint azért, mert nem jutnak a szükséges és kellő mennyiségű szakirodalomhoz, nem tudják a munkájukkal kapcsolatos szűkebb szakterület fejlődését világviszonylatban állandóan figyelemmel kísérni. Ez a munka így a szakkönyvtárakra hárul, ill. dokumentációs feladat.

Az OOK évekkel ezelőtt felismerte, hogy az Intézet egyik fontos feladata a minél több irányu tájékoztatás nyújtása, a külföldi és a magyar szakirodalom közvetítése az orvosok számára. Az eddigi gyakorlat azt mutatta, hogy a témaköri és nyelvterületi határokat egyre tágítania kell, vagyis széles bázisról kell az irodalmat közvetítenie.

Az intézet jelenleg a birtokában levő világreferálólapok /Excerpta Medica, Přehled Světové Zdravotnické Literatury, Referativnŭj Zsurnal/, indexek /Quarterly Cumulative Index Medicus, Index Medicus/ és kartonszolgálatok /Medizinisches Dokumentationsdienst/ alapján - megkeresésre - témabibliográfiákat állít össze, esetenként német, vagy angol nyelvű annotációkkal. A szovjet irodalomjegyzékek összeállítása eredeti folyóiratok, világreferálólapok és a Referativnŭj Zsurnal című, angol címekkel is ellátott referálólapokból készül.

Az így készülő bibliográfiát akkor lehet a leghasználhatóbban összeállítani - amint azt az osztályunkat eddig személyesen megkereső orvosok is tapasztalták, - ha a bibliog-

ráfiát igénylő szerzők, kutatók pontosan körülhatárolják a kérdést és lehetőleg csak a folyó gyakorlati vagy tudományos munka előbbreviteléhez szükséges anyagot kérik.

A Tájékoztató Osztály jelenlegi álláspontja az, hogy az orvosok munkáját legjobban az mozdítja elő, ha az utolsó két év irodalmát nyújtja. Kivételt képez természetesen a monográfiák szerzőinek kérése, akiknek épp olyan fontosak a régebbi irodalmi adatok is.

Itt kell megemlítenünk, hogy ha az orvosoknak az utolsó öt év magyar irodalmi adataira van szükségük, azt ne az OOK-tól, hanem saját szakkönyvtáruktól igényeljék.

Intézetünk Bibliográfiai Osztálya ui. 1957 óta kiadja a Magyar Orvosi Bibliográfiát, amely teljességre törekedve közli a kurrens magyar orvosi irodalom szakosított cimbibliográfiáját és azt minden orvosi könyvtárnak elküldi.

A szakirodalom iránt érdeklődő orvosok, új módszereket, új utakat kereső egyes kutatók, kongresszusok előadói, stb. eddig egyéni kérésekkel fordultak hozzánk. A fejlődés útja azonban az, hogy - az egyéni igénylők kéréseinek teljesítése mellett - azokat az igényeket is teljesítsük, amelyek egyes gyógyintézetek kollektíváinak, az igazgató főorvosok által irányított együttes munkájában jelentkeznek.

Néhány intézmény máris létesített ilyesféle kapcsolatot osztályunkkal, t.i. évi tudományos tervét előre közölte és mi a kívánt irodalom összeállítását határidőre elvállaltuk.

Az OOK Tájékoztató Osztályának szolgáltatásai egyelőre központi jellegűek. Egy későbbi fejlődési fokon azonban sor kerül majd arra, hogy az egyes hálózati könyvtárak, főképpen az alközpontok maguk is végezhessek tájékoztatási feladatokat.

Szeretnénk azonban, hogy ennek megvalósulásáig a könyvtárak sok igénybevevénék e központi szolgáltatásokat.

Jól bevált módszere néhány vidéki tagkönyvtárunknak, alközpontunknak, hogy a gyógyintézetében dolgozók témakérésseit intézetünkhöz közvetíti. Kérjük könyvtárosainkat, hogy orvos-olvasóikat minél szélesebb körben ismertessék meg a már idézett MOB-bal, amely nemcsak a Magyarországon megjelent legújabb közleményeket sorolja fel, hanem magyar szerzők külföldi folyóiratokban megjelent cikkeit is. A magyar orvosi irodalom folyamatos tanulmányozása meggyőző bennünket arról, hogy a magyar orvosok mind témáik megválasztásával, mind közleményeik tartalmával az orvosi világirodalmi szint élvonalában haladnak. Ezek az orvos-szerzők valamennyien igényes ismerői és felhasználói a szakirodalomnak.

Könyvtárosaink közvetítő tevékenységét és a mi munkánkat is megkönnyíti, ha témabibliográfiáik igénylésekor az alábbi megrendelőlapon feltüntetett adatokat küldik be:

/lásd köv. oldalon/

MEGRENDELŐLAP

Név /nyomtatott betűkkel/

Munkahely

Telefon

Beosztás

A kért témakör részletes megjelölése:

.....

.....

.....

Melyik nyelvterületről?

Az irodalomgyűjtés felhasználásának pontos megjelölése

/disszertáció, előadás, klinikai közlemény, tudományos ku-

tatás, tudományos érdeklődés. - A megfelelő aláhuzandó./

Megjegyzések

.....

.....19.....évi.....hó.....-n.

.....

aláírás

A témabibliográfiák ára egyéni megkeresésre, 25 tételig 20.-
Ft. Minden további tétel 1.- Ft, idegennyelvű annotációval
2.- Ft.

Akadémiai vagy ETT kutatási témákhoz, ill. gyógyintézeti
kollektívák kérésére témabibliográfiákat díjmentesen álli-
tunk össze, ha arról az intézmény vezetője ilyen irányu hi-
vatalos bejelentést ad.

Munkánk további alakulásáról az Orvosi Könyvtáros hasábjain ezentul is hirt adunk.

OOK
Tájékoztató Osztály

TAPASZTALATOK AZ ORVOSI KÖNYVTÁRAK 1961. ÉVI STATISZTIKAI ADATSZOLGÁLTATÁSÁRÓL

Az orvostudományi könyvtári hálózathoz tartozó különböző típusu szakkönyvtárak, 1961.évi záróadataik alapján kötelesek voltak statisztikai adataikat bejelenteni 1962. január hó 15-ig bezárólag.

A jelentési fegyelem, a határidő megtartása még sok kívánnivalót hagy maga után. A hálózathoz tartozó könyvtáraknak csak 78 százaléka tett eleget határidőre jelentési kötelezettségének.

Ha figyelembe vesszük, hogy a hálózati könyvtárak 12 %-a olyan csekélyszámu állománnyal rendelkezik, hogy könyvtárnak alig minősíthető, ezek kivételével a statisztikai adatszolgáltatás 90 százalékos.

Az orvostudományi könyvtári hálózat a legfiatalabb könyvtári hálózat, így a könyvtárakban folyó könyvtári munka még távolról sem üti meg mindenben a tudományos szakkönyvtárraktól megkövetelhető színvonalat.

Már a statisztikai adatszolgáltatás előtt is közismert volt, hogy számos könyvtárban könyvtáros hiányában a könyvtár kezelését orvos, ápolónő vagy adminisztrátor végzi, akiknek sem elegendő ideje, sem megfelelő könyvtári szakképzettsége nincs.

Ennek az új és szakképzett könyvtárosokkal gyengén ellátott hálózatnak ez volt az első, átfogó és egy egész év munkáját összefoglaló statisztikai adatszolgáltatása, ezért tekinthetők el ez alkalommal a statisztikai ívek kitöltésénél elkövetett hibák.

Ezt a kezdeti hiányosságot azonban a következő statisztikai adatszolgáltatásnál okvetlenül fel kell számolni.

A jelentések 36 százaléka budapesti, 64 százaléka pedig vidéki könyvtáraktól érkezett.

A hálózat állománya szakkönyvekből, folyóiratokból, apró nyomtatványokból és egyéb dokumentumokból áll. A teljes állományt 100 százaléknak véve 52 százalékot tesz ki a szakkönyvek, 31 százalékot a folyóiratok és 17 százalékot az egyéb dokumentumok aránya.

A könyvtárak az állomány nagysága szempontjából a következőképpen oszlanak meg:

100-1000 kötetig	a könyvtárak	48	százaléka
1000-5000	"	43	"
5000-en felüli	"	9	"

A könyvtári állomány felmérésénél általános hibaként kell megemlíteni, hogy a könyvtárak az előző jelentéseiktől eltérő adatokat közöltek.

Olyan eset is előfordult, hogy a statisztikai jelentésben teljes állományként 539 kötet szerepelt, személyes ellenőrzés alkalmával azonban kiderült, hogy csak 36 mű képviseli a könyvtári állományt. - A hibás adat onnan származik, hogy valószínűleg a folyóiratok minden egyes számát kötetként tüntették fel.

Állománygyarapítás

Az összesítés alapján megállapítást nyert, hogy 1961-ben a könyvállomány 7 százalékkal, a folyóiratállomány 6.8 százalékkal, az egyéb dokumentum pedig 9 százalékkal növekedett, ami a folyóiratok és egyéb dokumentumok, tehát a legújabb irodalom iránti fokozott igényt mutatja.

/E rovat kitöltését sokan mellőzték, bár jelentős összeg állt rendelkezésükre a beszerzésnél./

Az "Állománygyarapításra fordított összeg" rovat kitöltésénél legfőbb hiba volt, hogy több esetben csak a teljes összeget tüntették fel, nem jelezve külön a népi demokratikus és tőkés beszerzést.

A rovatok rossz értelmezésének másik rajtája pedig az volt, hogy különválasztották ugyan a népi demokratikus és tőkés beszerzésre költött összeget, de az "összesen állománygyarapításra fordított összeg" rovatnál mellőzték a magyar beszerzés összegének hozzáadását, így természetesen nem a teljes beszerzés összege szerepel az "összesen" rovatban.

Példa a helves értelmezésre:

Ha egy könyvtár népi demokratikus beszerzésre	1.500.- Ft
tökés	6.700.- "
magyar	10.500.- "

összeget fordított, a helyes adatok

Összesen	népi dem.	tőkés
18.700.-	1.500.-	6.700.-

A beszerzett könyvek 13 százaléka, a folyóiratok 33 százaléka devizaigényes, tehát a külföldi folyóirat beszerzés tekintélyes hányadot jelent az állománygyarapodásnál.

Könyvtárak igénybevétele. Állományforgalom - Olvasóforgalom.

A statisztikai kérdőív Olvasóforgalom-Állományforgalom adatainak kiértékelése világosan megmutatja, hogy a napi statisztika vezetését a könyvtárakban mellőzik. Sokan - még a szakképzett könyvtárosok közül is - becslés jellegű adatokat szolgáltatnak.

Pl. "cca napi 15-20 kölcsönzés

"folyamatos használat"

"a könyvtár nem nyilvános jellegű"

"a klinika igazgatója és 9 orvos veszi ki a könyveket"

stb.

Egyes könyvtárak viszont irreális számokat közölnek:

Folyóíráttal nem rendelkezik a könyvtár, teljes könyvállománya 152 kötet, ebből évi 5600 kötet kölcsönöz, kölcsönzőinek számát pedig nem tünteti fel. Egy másik könyvtáros 2000 kötetes állományából mindössze 64 kötetet adott olvasói kezébe.

Feltétlenül szükséges tehát ott, ahol eddig még a folyamatos állomány-olvasóforgalmat nem vezették, rögzíteni a napi statisztikai adatokat.

Példa a könyvtárak napi statisztikájának egyszerű vezetésére:

Kelt	Helyben olvasó	Helybenolvasott			Kölcsönzök	Kikölcsönzött			Megjegyzés
		Könyv	F. irat	Egyéb		Könyv	F. irat	Egyéb	
Áthozat									
I.15.	20	53	72	4	28	37	61	-	
I.16.	7	24	18	-	16	18	42		
Átvitel	27	77	90	4	44	55	103		

x Egy könyvtári egység bekötött folyóiratnál: kötet
kötetlennél: Füzet /szám/

Az igénybevétel megoszlása: Helybenolvasott művek százalékos aránya az összes igénybevett műhöz viszonyítva 67 százalék, a kikölcsönzött műveké 33 százalék. Ez a százalék is jelzi, hogy az orvosi könyvtáraknál az olvasótermek fontos szerepet töltenek be.

Az olvasóforgalommal kapcsolatos értékelés alapján egy helybenolvasóra 3.5 könyvtári egység, egy kölcsönzőre pedig 2.5 könyvtári egység jut. Különösen vidéki viszonylatban mutat érdekes jelenséget a statisztika, ugyanis vidéken egy helybenolvasó 4.9 könyvtári egységet, Budapesten 2.9 könyvtári egységet tanulmányoz.

Ezzel szemben fordított képet mutat a kölcsönzés, itt ugyanis a budapesti kölcsönzési mutató magasabb, mert egy budapesti kölcsönzőre 2.7 könyvtári egység jut, míg vidéken 2.2.

Az eddigi tapasztalatok a könyvtár anyagi bázisára, anyagi forgalmára jellemző adatokra vonatkoztak. Bevezetőben szó volt arról, hogy sok helyen nem kielégítő a könyvtárosok szakképzettsége, csak mellékesen végzik a könyvtári munkát. A statisztika jelentés kiértékelése azt mutatja, hogy a jelentést beküldő könyvtáraknál egy könyvtárra átlag 1.3 dolgozó jut. A könyvtári dolgozók 21 százaléka főfoglalkozású, 4 százalék mellékfoglalkozású, 39 százalék részfoglalkozású, 36 százalék társadalmi munkás. A főfoglalkozású könyvtárosok 16 százaléka rendelkezik felsőfoku, 27.8 százalék középfo-ku képzettséggel, 9.8 százaléknak könyvtár technikai minimum vizsgája van, és 46.3 százalék szakképzettség nélküli.

Ezek a számok köteleznek, egyrészt a könyvtárosképző tan-folyamok megszervezésének kiszélesítésére, másrészt a há-lózzati szervezési és módszertani munka folyamatosságának biztosítására.

A könyvtárakban folyó munkát, a könyvtári munkák eredményes-ségét tükrözik a statisztikai adatok és utmutatóul szolgál-nak a jövő terveihez. Az 1961. évi adatszolgáltatás tapasztalatait összegezve, a jövőre nézve elengedhetetlen a sta-tisztika rendszeres és pontos vezetése és a határidők megtar-tása.

dr. F e h é r v á r i Tiborné

ORVOSI KÖNYVTÁROSOK IRJÁK

E rovatban helyt adunk könyvtárosaink tapasztalatainak, észrevételeinek. Kérjük, hogy munkájukkal kapcsolatos cikkeiket küldjék be a Szerkesztőség címére.

A DEVIZÁS FOLYÓIRATOK RENDELÉSÉNEK KOORDINÁLÁSA ÉS A KÖLCSÖNZÉS LEBONYOLÍTÁSA SZOLNOK MEGYÉBEN

A Szolnok megyei alközpont 1961. augusztus 1-én kezdte meg működését. A devizát igénylő folyóiratok megrendelése azonban minden év júliusában történik központi keretből. Ezért annakidején tanácskozást hívtak össze a Szolnok Megyei Tanács Kórházában az elosztás megbeszélésére. A megbeszélésen részt vettek az OOK kiküldöttjén kívül az alközpont szakmai felügyeletével megbízott főorvos, a tagkönyvtárak tanácsadó orvosai valamint a leendő orvosi könyvtáros.

A cél a hitelkeret minél ésszerűbb és gazdaságosabb elosztása volt. A múltban ugyanis előfordult, hogy ugyanazt a külföldi, komoly devizát igénylő folyóiratot a megyében több kórház rendelte meg. Ennek következtében a rendelkezésre álló összegből kevesebb folyóirat-féleség érkezett a megyébe.

Tudtuk, le kell győznünk egyes kórházak "sovinizmusát", meg kell értetnünk velük azt, hogy mondjanak le egyes olyan folyóiratok megrendeléséről, melyek más kórházba is járnak. Ennek fejében az alközpont vállalta azt, hogy minden olyan folyóiratot, melyet az illető kórház nem rendel meg, de melyet tanulmányozni óhajtanak az ott dolgozó orvosok, folyamatosan eljuttat hozzájuk, 2 heti kölcsönzési időtartammal.

Az értekezleten résztvevők elfogadták ezt a javaslatot az-
zal, hogy ha valóban folyamatosan kapják ezen folyóirato-
kat, lemondanak a többi előfizetéséről.

Igy elértük, hogy a devizás folyóiratok rendelésénél nin-
csenek "átfedések", az 1962. évben 103 devizát igénylő
folyóirat jár megyénkbe, míg a múlt évben 82 járt. Követ-
kező lépésként 1961. év végéig a tagkönyvtárak bejelentet-
ték igényüket azon folyóiratokra, melyeket folyamatosan kér-
nek az alközponttól.

Az 1962. évben érkező folyóirat-példányokat tehát eljuttat-
juk az igénylő kórház címére. A csomaghoz mellékelünk egy
előre kitöltött nyugtát a folyóirat évfolyamának és a füzet
számának megjelölésével. A nyugtát a tagkönyvtár vezetőjé-
nek csak alá kell írnia és címünkre elküldeni.

A 2 hét után visszakapott folyóiratot azonnal továbbítjuk
másik igénylőnek a fent leírt eljárás alapján. Ha a folyó-
irat már mindenhova eljutott a megyében, akkor kerül csupán
helyben, a Megyei Kórház dolgozóinak kezébe.

A kikölesönzött folyóiratokról- a nyugtán kívül - 2 nyil-
vántartást vezetünk. Az egyikén feltüntetjük betűrendben a
folyóirat címét, évfolyamát, számát, a másikon pedig az
igénylő nevét és azt, hogy melyik folyóiratot küldtük el
neki.

Eddigi tapasztalataink szerint a rendelések koordinálásával
és a kölcsönzés ilyen módon való lebonyolításával a tagkönyv-
tárak és az érdekelt dolgozók elégedettek. Kevesebb devizáért
több külföldi folyóirathoz jutnak hozzá, tudományos érdeklő-
désüket tehát jobban szolgálja az elosztás ezen formája.

dr. P e r é n y i Györgyné

A K Ö N Y V T Á R I M U N K A K É R D É S E I

A RAKTÁRI JELZET

Jelentéktelep apróságnak tartjuk - hiszen a c i m k e nyelvtani alakja is kicsinyített főnév - mégis mennyi örömek vagy bosszuságnak az okozója! Mennyire elkeseríti a könyvtárost, ha a visszahozott könyvön nincs rajta a raktári jelzet, belül kell kikeresni, ujraírni. S milyen öröm, ha a szép, izléses, tiszta, olvasható raktári jelzettel ellátott könyvek "glédában" sorakoznak a polcon, azonnal megmutatva a keresett könyv vagy folyóirat helyét.

A címkézés segédeszközeiről, módszereiről szeretnék most néhány gondolatot felvetni, néhány bevált módszert ajánlani. Fontosságát aligha kell hangsúlyozni, mégis: a raktári rend nélkülözhetetlen segédeszköze, mondhatnánk őre. Legjobban tapasztalhatják ezt azok a könyvtárosok, akik még nem látták el könyveiket raktári jelzettel, vagy ahol új szakrend szerint osztották be a könyveket anélkül, hogy az új raktári jelzetet rávezették volna azonnal a könyvre.

A raktári jelzet szerepelhet a könyv gerincén felirással, vagy címkén.

Mindkét esetben azonban ügyelnünk kell a következőkre:

1. A raktári jelzet ne csak a könyv külsején szerepeljen, hanem tüntessük fel a könyv belső címlapjának felső részén is.

2. A számokat, betűjeleket egységesen, jól olvashatóan, szépen, tisztán írjuk.

3. A címkék, jelzetek elhelyezése egységes legyen. Könyveknél leghelyesebb alulról számítva 2 cm-re a gerincen elhelyezni a jelzetet. Fűzött, vékony könyveknél, brosuráknál, ha a gerinc vastagsága nem elegendő, a jelzet a könyv fedőlapjának bal felső sarkába kerül, ezt azonban csak a legszükségesebb esetben alkalmazzuk. Folyóiratok bekötésénél minden esetben aranyoztassuk rá a gerincre a folyóirat évét, kötetszámát, s amennyiben egy kötetet /Band-ot, volumen-t/ több darabba köttetnénk, ezt is jelöljük a gerincen.

A raktári jelzet felírása nagy könyvtárakban aranyozással történik. Ez csak ott alkalmazható, ahol saját könyvkötő műhely van.

Kiskönyvtári viszonylatban megfelelő a világos gerincű könyveket f e k e t e, a sötét gerincűeket f e h é r t u s raktári jellel ellátni. A tus azonban kiszáradás után leperreg, ezért a Háztartási Boltokban kapható csónak-lakkal /zaponlakk/ lapos, széles ecsettel lakkozzuk le.

Szép megoldás, ha emallal /zománccal/, vagy fehér festékkel sávot festünk a könyv vagy folyóirat megfelelő helyére és ide írjuk tussal a megfelelő jelzetet. Ajánlatos ezt is lakkal áthuzni.

A felragasztott cimke anyaga legtöbbször papír. Kisebb és nagyobb kerek alakban, vignetta formában ragasztós hátlap-pal beszerezhetők. /Ez a ragasztó könnyen lepereg, nem tar-tós./

Igen szép nyomtatott cimkéket készített a Kaposvári Megyei Kórház Orvosi Könyvtára. Raktározásuk szakrendi, követi az OOK által kidolgozott 30-as rendszert. E sze-rint cimkéket nyomattak a Somogymegyei Nyomdával, kb. 2.5 x 3 cm-es lapocskákat, amelyeket ivalakban nyomnak és a könyvtáros vágja szét. A felső sorban piros szám jel-zi a szakcsoportot, alatta fekete a sorszámot. Például 231 a sebészet /9/ szak 231. könyve. A címét Filmoluxszal ragasztják a könyvre. Hátrányai: A nyomda egy-egy számot készített mindegyik sorszámból, így a mű több kötete, vagy többes példányai számára már írni kell a címeket. /Megol-dást jelent, ha készíttetnek nagyobb mennyiségben olyan címeket, amelyen csak a piros /szakcsoport/ jelzet van megadva, s a sorszámot a könyvtáros írja be./ Másik hiba, hogy a nyomda egyenlő mennyiségben készített címét minden szak számára. Így 600-600 sorszáma van mind a 7./belgyó-gyászat/, mind a 4./mikrobiológia/ szaknak.

E hátrányok ellenére is a címék szépek, izlésesek, a könyv-tár képe egységes.

Sorszámzó-géppel, írógéppel megírt papírszeletek, címék is megfelelők.

A címék s z i n e z é s e alkalmas módszer a raktári rend megtartására. Más színeket használunk az egyes sza-kok szerint, vagy a nem kölcsönözhető könyveket látjuk el színes jelzettel, esetleg a mű nyelve szerint alkalmazzuk a színeket.

A címke a n y a g a a papíron kívül lehet bőr vagy vá-szon /az orvosi könyvtárosok leleményességét bizonyítja, hogy láttam már leukoplaszt címét is! Persze ez nem kö-vetendő módszer/.

A címke felragasztása történhet rendes és műanyagragasztóval.

Az enyv a legalkalmasabb a címke felragasztására, azonban az egyre nagyobb mennyiségű műanyagkötésű könyveknél csak úgy alkalmazható, ha a könyv gerincét dörzspapírral /smirg-livel/ előkészítjük.

A műanyagragasztók közül legkedveltebb a Filmolux. A köz-művelődési hálózatban könyvkötésre használják ezt az értékes - csak devizával beszerezhető - anyagot. Egyes orvosi könyvtáraknak sikerült némi Filmolux hulladékot - könyvkötésből kimaradt darabokat - beszerezniök. Felhasználása a következő: tekercs formában van forgalomban, és a ragasztós felület semleges papírral van beborítva. A megfelelő nagyság levágása után a papírfelületet eltávolítjuk az átlátszó ragasztós felületről és a kívánt helyre ragasztjuk. Ügyeljünk, hogy megfelelő nagyságu legyen, jusson áthajtásra is a gerinc szélén a fedőlap felé. A ragasztót eltávolítani nem lehet, legfeljebb átragasztani.

A Filmolux beszerzése devizás nehézségekbe ütközik, viszont van egy papírzületekben beszerezhető megfelelője, a Cellux melynek egyetlen hátránya, hogy mindössze 2 cm széles. Így ha szélesebb címkére van szükségünk, két sort kell egymás fölé ragasztani.

A szép, izléses címkével ellátott könyvek között egyszerű a tájékozódás és könnyebb a munka!

T o r d a y A l i c e

KÜLÖNLENYOMATOK KÉRÉSE KÜLFÖLDRŐL

Könyvtárosaink munkáját szeretnénk megkönnyíteni azzal, hogy az alábbiakban hat nyelven közöljük a különlenyomatokat kérő és megköszönő formulát.

A kérés és a megköszönés magyar jelentése:

1. Megszólítás

.....cimű munkája különlenyomatának, valamint ugyanezzel a szakkérdéssel foglalkozó korábban megjelent munkáinak elküldéséért igen hálás lennék. Fáradozásáért fogadja előre is hálás köszönetemet:

2. Kérem, szíveskedjék c. munkájának különlenyomatát, valamint az erre a témakörre vonatkozó egyéb kiadványait számomra megküldeni.

Fáradozását előre is hálásan köszönöm:

3. A különlenyomat megküldéséért fogadja hálás köszönetemet:

Németül:

1. Sehr geehrter Herr Kollege /Doktor, Professor/!

Für die Übersendung eines Sonderdruckes Ihrer Arbeit..... wäre ich Ihnen ebenso wie für die Überlassung von Separaten früherer Arbeiten auf diesem Gebiet sehr dankbar. Für Ihre Bemühungen danke ich Ihnen im voraus bestens.

Ihr sehr ergebener:

2. Würden Sie bitte die Freundlichkeit haben, mir einen Sonderdruck Ihrer Arbeit ... sowie Ihrer weiteren diesbezüglichen Veröffentlichungen zuzusenden. Mit bestem Dank im voraus.

Ihr sehr ergebener:

3. Für die Übersendung der Sonderdrucke danke ich verbindlichst:

Oroszul:

1. За пересылку отдельного оттиска Вашей работы....., как и за предоставление оттисков более ранних трудов в этой области я был бы Вам очень благодарен.

За Вашу услугу приношу : заранее
большую благодарность

2. Я бы очень просил Вас послать мне отдельный оттиск Вашей работы....., а также другие Ваши публикации, относящиеся к этой области.

С большой благодарностью
искренне Ваш

3. За пересылку оттисков выражаю Вам свою благодарность

Franciául:

1. Monsieur et très distingué Colleague Je vous serais reconnaissant de bien vouloir m'envoyer votre tiré à part sur et d'autres publications concernant le même sujet. Meilleurs remerciements:

2. Monsieur, je vous prie de m'envoyer un tirage à part de votre travail intitulé ... ainsi que d'autres publications concernant le même domaine. Agréez, Monsieur, mes meilleurs remerciements:

3. J'ai bien reçu les tirés à part et vous remercie infiniment:

Angolul:

1. Dear Doctor,

I would greatly appreciate receiving a reprint /copy/ of your publication /paper/ ... and any other papers on the same general subject /topic/.

Sincerely /Very truly/ yours

2. I should greatly appreciate receiving a reprint of your paper ... and any other reprints of similar nature.

Thanking you in advance.

Sincerely yours

3. With compliments and thanks for the reprints received.

Spanyolul:

1. Senor Professor!

Rogamos a Ud. que tenga la amabilidad de enviarnos un apartado del trabajo abajo indicado, así todos aquellos que estimara conveniente relacionados con el tema.

2. Le agradeceré cordialmente el envío de un apartado de su artículo: ... así como de otras publicaciones sobre temas afines. Lo saludo con todo aprecio.

3. Senor Professor!

Le quedo muy reconocido por su amabilidad al enviarme sus trabajos.

Olaszul:

1. Egregio Collega,

Le sarò molto grato per una copia del Suo lavoro ... e di altri lavori sullo stesso argomento.

Ringranziamenti e saluti cordiali

2. Le sarò molto obbligato se vorrà inviarmi un estratto del Suo lavoro... e di altri lavori sullo stesso argomento. Ringranziandola vivamente le invio i miei più distinti ossequi.

3. Per l'invio del lavori, che ho da Lei ricevuto, Porgo sentiti ringranziamenti e distinti saluti.

S Z E M L E

EGY ANGLIAI ELMEGYÓGYINTÉZETI KÖNYVTÁRRÓL

Aldrich Stagg, Lorna: Saxondale: a mental hospital library.
Bibrary Association Record 63.vol.1961.7.no.248-253.p.

A saxondale-i 1000 ágyas elme gyógyintézetben - részben az ápol-
tak, részben a kb. 400 főt kitevő orvosi kar, ápoló-
és adminisztratív személyzet szolgálatában 93 000 köteles
könyvtár működik.

Az állomány összetételét a betegek olvasási kedvének fel-
keltése és fenntartása szabja meg. Nagy keresletnek örven-
denek a képes könyvek és a humoros tartalmu irodalom.Ezek
a legalkalmasabbak a depresszióban szenvedő betegek olva-
sási érdeklődésének felkeltésére. Az intézetnek járó sok
folyóirat és napilap is ezt a célt szolgálja.

Fontos szerepet töltenek be az állományon kívüli folyó-
iratok, magazinok és könyvek is. A környék könyvtárai
összegyűjtik olvasóik használaton kívüli folyóiratait, ma-
gazinjait s az elme gyógyintézet betegeinek rendelkezésére
bocsátják. Sokféle célt szolgálnak ezek az ápoltak köré-
ben: a bennük lévő képeket lerajzolhatják vagy lefesthe-

tik, horgolási, kötési minták találhatók bennük, s a belőlük kivágott képekből albumok állíthatók össze. A könyvtárból kiselejtezett megfelelő könyvekből pedig a kórteremben állítanak össze kis kézikönyvtárakat; ezeket főként azok a betegek használják, akik nem tudják féltékenységüket leküzdeni s nem merik a könyvtárat igénybe venni.

A könyvtár a hét minden napján egész nap nyitva van. A betegek a könyveket ugyanugy vehetik ki, mint más könyvtárból. A fekvő betegek ellátása végett a könyvtáros a reggeli órákban - 60 műből álló kis kézi targonca-állományával - végigjárja a kórtermeket. A könyvtáros segítségével 3-6 hónapi időtartamra két-két nővér-jelöltet osztanak be. A könyvtáros a megyei könyvtár vezetőjének és az elmeorvosi intézet igazgatójának együttes felügyelete alá tartozik. Utóbbinak heti jelentésekben számol be az egyes betegeknél észlelt fontosabb mozzanatokról.

A könyvtár legfőbb célja, hogy a betegek figyelmét elterelje betegségükről, érdeklődésüket újból felkeltse az élet iránt és elősegítse a normális életbe való visszakapcsolódásukat. Ezért nem elégszik meg az olvasásnak, mint passzív tevékenységnek újból való elindításával. Henglemezgyűjteményének felhasználásával zenedélutánokat, előadók bevonásával irodalmi és egyéb előadásokat, vitákat rendez, sőt a gyógyintézet huzamosabb időn keresztül lakóiból színjátzó csoportot is alakít.

Könyvtári Figyelő 1961.10.sz.

AZ ORVOSI IRODALOM MEGOSZLÁSA NAGYBRITANNIÁBAN
ÉS NEMZETI ORVOSI KÖNYVTÁR SZÜKSÉGESSÉGE

Thornton, John L.: The distribution of medical literature in Great Britain, and the need for a national library of medicine.

Library Association Record 63.vol. 1961.3. no.

A washingtoni nemzeti orvosi könyvtár jelenleg a világ egyik legnagyobb tudományos könyvtára. Katalógusát, bibliográfiáit, az egész világra kiterjedő kölcsönző szolgáltatát szívesen veszik igénybe az orvosi irodalom iránt érdeklődők. Sir John Macalister /1865-1925/ Angliában is szeretett volna hasonló könyvtárat létesíteni. Terve azonban mindezideig nem valósulhatott meg.

Amikor felmerült az új nemzeti tudományos és technikai kölcsönkönyvtár alapításának eszméje, szó esett ismét a nemzeti orvosi könyvtárról is. Először azt javasolták, hogy a tervezett új tudományos szakkönyvtár foglalja magába az orvostudományt is, tekintve hogy a rokon tudományokat amugy is képviselni fogja. A Library Association /könyvtári egyesület/ orvosi csoportja memorandumában már hangsúlyozza, hogy ha az új tudományos könyvtár nem képviselné az orvostudományt, gondoskodni kellene önálló orvosi könyvtár felállításáról.

A cikk írója ezután részletesen foglalkozik az orvosi irodalom megoszlásával Nagy-Britanniában.

A legnagyobb orvosi könyvtárak természetesen Londonban vannak. A British Museum könyvtára az orvosi irodalom nagy anyagát tartalmazza ugyan, ez azonban még nincs teljesen kihasználva.

Az alább felsorolt könyvtárak összesen 783 000 kötettel rendelkeznek:

Royal Society of Medicine 270 000,
Wellcome Historical Medical Library 250 000,
Royal College of Surgeons of England 120 000,
British Medical Association 75 000,
London School of Hygiene and Tropical Medicine 38 000,
Royal College of Physicians 30 000,

A Royal Society of Medicine és a British Medical Association magán intézmények és így fenntartásukat illetőleg a beiratkozott tagokra vannak utalva. Könyveiket általában nem bocsátják könyvtárközi kölcsönzésre. A Wellcome Historical Library és a Royal College of Physicians Library főleg történelmi gyűjteményt tartalmaz.

A londoni egyetemhez tartozó tizenkét orvosi iskola készlete a Thane Library állományával együtt több mint 170 000 kötetet számlál. Ezeket a könyvtárakat elsősorban egyetemi hallgatók használják, de a tanári karnak is volnának velük szemben igényeik. Korszerűeknek kellene lenniök, hogy a kutatókat támogathassák. Sajnos nem remélhetik megfelelő újabb anyaggal való ellátásukat.

Az idősebb klinikai orvosok rendszerint tagjai a nagyobb orvosi egyesületeknek /Royal Society of Medicine, British

Medical Association/ és így könnyebben hozzá tudnak jutni a szükséges orvosi irodalomhoz. A különböző szakegyletek is értékes gyűjteménnyel rendelkeznek. Ezeknek a használatára helybenolvasásra vagy postán való kölcsönkérésre azonban elég kényelmetlen és költséges olyan kutatók részére, akik tanítással is el vannak foglalva.

A londoni egyetemnek számos továbbképző orvosi intézete van. Ilyenek többek között a Postgraduate Medical School, Institute of Psychiatry, Institute of Cancer Research, stb. Az intézetek könyvkészlete 51 000. Szakirodalmat tartalmazó könyvtáraik főként az ottani alkalmazottak céljait szolgálják.

Egyéb nagyobb orvostudományi gyűjtemények Londonban:

Lister Institute of Preventive Medicine 8500,

Medical Research Council 21 150,

Medical Society of London 30 000,

Ministry of Health 60 000,

Pharmaceutical Society 29000,

A vidéki orvosi iskolák könyvtárai az egyetemi könyvtárak részét képezik. Ezek önállóbbak és jobban el tudják látni a tagokat, sőt nagyobb orvosi könyvtárak hiányában a helybeli orvosokat is.

A vidéki gyűjtemények kötetszámok szerint következőképpen oszlanak meg:

Birmingham 40 000,

Bristol 38 000,

Leeds 30 000,

Liverpool 25 000,
Manchester 100 000,
Newcastle /King's College/ 31 000,
Sheffield 20 000,
Welsh National School of Medicine, Cardiff 11 500,
Aberdeen 40 000,
Edinburgh 46 100,
St. Andrews 15 600,

Nincs felsorolva Glasgow, Oxford és Cambridge, ahol számos szakkönyvtár van.

Említésre méltó még a Royal College of Surgeons of Edinburgh és a Royal Faculty of Physicians and Surgeons, Glasgow, könyvtárai összesen 34 000 kötettel.

A fontosabb orvostudományi gyűjtemények az Ir Köztársaságban a következők:

Royal College of Physicians of Ireland, Dublin,
Royal College of Surgeons on Ireland, Dublin /30 000 kötet/,
és University College, Dublin /10 000 kötet/.
Északírországbán, Belfastban, van a Queens's University Medical Library 16 000 kötettel.

Számos kisebb orvosirodalmi gyűjtemény van nyilvános könyvtárakban, kórházakban, kollégiumokban és kutató intézetekben is.

A gyógyszercégeknek 58 000 kötetnyi készletük van.
Az orvosi könyvtárak címjegyzéke felsorol még néhány olyan kórházat, egyesületet, intézetet, amelyeknek szintén van kisebb könyvtáruk, de ezek közül sok csak a legújabb évek folyamán alakult.

Igen sok kórháznak azonban egyáltalában semmiféle könyvtára sincs. Ezek meg sem tudják szerezni azt az irodalmat, amire orvosaiknak esetleg szükségük lenne. A nagyobb orvosi egyesületek könyvtáraival nem lehet együttműködni, mivel ezeket a tagok tartják fenn és így csak az ő érdekeiket szolgálják. Az orvosi iskolai könyvtáraknak nincs olyan nagy készletük, hogy eleget tudnának tenni minden kérésnek. Ez a helyzet az újonnan alakult könyvtárakban is, ahol a folyóiratok régebbi évfolyamai nem találhatók meg. Kevés orvosi könyvtár van abban a helyzetben, hogy kölcsönözni tudná kívülállóknak a kurrens folyóiratok legfrissebb számait vagy egy-egy kézikönyv legújabb kiadását, pedig éppen ezeket keresik leginkább. A National Central Library-hoz /Nemzeti központi könyvtár/ intézett kérések elintézése sokáig tart. A cikkiró véleménye szerint tehát szükség lenne egy olyan központi forrásra, ahonnan a kívánt orvosi irodalmat be lehetne szerezni.

A továbbiakban a tervezett nemzeti tudományos és technikai könyvtárról van szó. Ezt a könyvtárt Yorkshire területén állítják fel Thorp Arch-on Boston nevű gyógyfürdő közelében és valószínűleg 1961-ben kezdi meg működését. Felállításával kapcsolatban többek között felmerült az a kérdés is, hogy az igazgató és egyéb alkalmazottak szakképzett könyvtárosok legyenek-e vagy pedig könyvtárosi szakképzettség helyett inkább tudományos képzettséggel és nyelvismerttel rendelkezzenek.

A cikk elején már szó volt a Library Association orvosi csoportjának memorandumáról, mely szerint, ha az új tudo-

mányos könyvtár nem fog orvosi tárgyú könyvekkel rendelkezni, önálló Nemzeti Orvosi Könyvtárat kell sürgősen létesíteni. Vagy egy teljesen új könyvtárat kellene felállítani, vagy egy már meglévő orvosi könyvtárt kellene erre a célra átalakítani és továbbfejleszteni /mint pl. a Royal Society of Medicine könyvtárát/. Ezzel kapcsolatban a cikk írója felveti a kérdést, hogy az új orvosi könyvtárt orvosok vagy szakképzett orvosi könyvtárosok vezessék-e. Véleménye szerint orvosok nem igen fognak pályázni erre az állásra. Orvosi könyvtárosok viszont kifogástalanul vezettek orvosi könyvtárakat éveken át. Semmiféle egyetemi végzettség nem pótolja a széleskörű szakirodalmu gyakorlati jártasságot. Főleg orvosi könyvtárosok rendelkeznek ezzel. Ők tudják kiválasztani a könyveket, folyóiratokat, ők állítanak össze bibliográfiákat és készítenek kivonatokat. Még fordítani is tudnak, bár ez utóbbi nem tartozik a könyvtáros feladata körébe.

A cikk végén javasolja, hogy az új orvosi könyvtár céljaira fel kellene használni a British Museum könyvtárának orvostudományi részét. A muzeumot a közeljövőben újjá fogják építeni. Ezért ajánlatos lenne, ha a gazdag gyűjteményt, amely a muzeum gigantikus könyvanyagában szinte elvész és amelyet sohasem lehetett teljes mértékben kihasználni, a létesítendő Nemzeti Orvosi Könyvtár rendelkezésére bocsátanák. Nem szükséges, hogy az új orvosi könyvtár eltemesse magát Yorkshire-ban, ahol az új tudományos könyvtár fog létesülni, hanem része lehetne a British Museumnak. Ugy működhetne, mint a könyvtárközi kölcsönzés központja, nem csak orvosi könyvtárak, hanem egyéb orvosi irodalmat igénylő könyv-

tárak részére is. Nincs értelme korlátozni a kölcsönkönyvtárak számát olyan rendelkezéssel, hogy csak bizonyos mennyiségű könyvvel és folyóirattal rendelkező könyvtárak kölcsönözhetnek.

Végül azt a lehetőséget is meg lehetne vizsgálni, hogy a British Museum és a Royal Society of Medicine készleteinek összevonásával akitanának egy új orvosi könyvtárat. Ilyenformán sok probléma megoldódna és az orvosi irodalomnak olyan gyűjteménye létesülne, amilyen már több mint egy század óta van az Egyesült Államokban.

W a l l n e r Jenő

A DREZDAI "NÉMET EGÉSZSÉGÜGYI MUZEUM" KÖNYVTÁRA

Brunner, Erhard: Die Bibliothek des Deutschen Hygiene-Museums zu Dresden. Bibliothekar, 1961. 15. 5. 543-545 p.

Már a muzeum megalapításának évében, 1912-ben tervbe vették a könyvtár létrehozását. A könyvtár helyisége csak 1930-ban épült meg. A muzeum erre az időre mintegy 40.000 kötetnyi egészségügyi irodalommal rendelkezett. Állományában összegyűjtöttek minden olyan művet, mely az egészség megőrzésével - egészségügyi felvilágosítással - és a betegség gyógyításával foglalkozik.

1945-ben, Dreзда pusztulásakor, a 86.000 kötetből álló könyvtár is tönkrement.

Az újjáépítéssel együtt kezdték el ismét az említett szakirodalom gyűjtését. A könyvtár jelenlegi állománya 15.000 kötet könyv és 7.500 folyóiratkötet.

A könyvtár olvasóinak 50 százaléka orvos, ill. orvostanhallgató. Évenként hozzávetőleg 30.000 kötetet kölcsönöznek ki. Egy évi állománygyarapodás kb. 1200 kötet, ennek fele könyv, fele folyóirat.

A könyvtár olvasótermében 28 olvasóhely van. Itt található a 825 kötetből álló kézikönyvtár, a kurrens folyóiratok és egy modern Zeiss mikrofilm leolvasó készülék. A kölcsönzés ugyanebben a helyiségben történik. Az olvasóteremből nyílik a raktár. A munkát két könyvtáros és négy segédkönyvtáros látja el. A teljes állományt négy katalógus tárja fel. Ezek közül a betűrendes és a tárgyszó-katalógus az olvasók, a szakkatalógus és a raktári katalógus a könyvtárosok rendelkezésére áll. Mint különlegességet említi a cikkíró a kép ill. életrajzi katalógust. Téma szerinti katalógusban dolgozzák fel a folyóiratok cikkeit. E katalógus felépítésében a "Medizinischer Literaturnachweis" rendszerére támaszkodik. Jelenleg az 1956-58-ig terjedő időről 45.000 cikket foglal magában, ez nagyban megkönnyíti az orvosok és orvostanhallgatók munkáját.

A könyvtárban megvannak a nagy bibliográfiák /Nemzeti bibliográfia, Dietrich, Medizinischer Literaturnachweis stb./, valamint az orvosi referáló lapok nagyrészt 1949-től folyamatosan. Külön kiemelendő, hogy a könyvtár majdnem hiány nélkül rendelkezik az Egészségügyi Világszervezet kiadványaival. Folyóirat cserét csak kis mértékben bonyolít le. Az új könyvek és folyóiratok negyedévenként nyomtatott jegyzékben állnak az érdeklődők rendelkezésére.

A könyvtár minden felnőtt rendelkezésére áll; személyazonosságának igazolása után olvasókártyát kap, amely az olvasóterem használatára, ill. kölcsönzésre jogosít. Postai kölcsönzés is folyik, a kért könyveknek postai szállítással felmerülő költségek az olvasót terhelik. A könyvtár részt vesz a német könyvtárközi kölcsönzésben.

A könyvtárhoz egy fotolaboratórium is tartozik mely kéreésre fotokópiákat készít.

I n k e y Thekla

DRÁKÓI INTÉZKEDÉSEK A KÉSEDELMES KÖLCSÖNZŐK ELLEN

/Megjelent a Könyvtári Figyelő 1961. 9.számában/

Néhány napra a könyvtárak kerültek az Amerikai Egyesült Államokban az érdeklődés középpontjába. Ezuttal nem az évek óta rendszeresített Library Week /Könyvtári Hét/ adott azonban alkalmat a New York Times, a New York Herald Tribune és más vezető sajtóorgánumok ilyen jellegű cikkeinek megjelenésére, a televízió- és rádióállomások riportjaira. Azt a hirt tárgyalták szenzációs beállításban, hogy New Jersey állam East Orange nevű, 76 000 lakosu kis városában több polgárt éjnek idején - kölcsönvett könyvtári könyvek visszaszolgáltatásának elmulasztása miatt - l e - t a r t ó z t a t t a k . Az esemény felkavarta a kedélyeket s két párt alakult. A többség elítélte a drasztikus intézkedést, egyesek azonban a könyvtár vezetőségének pártjára álltak.

A Library Journal négy cikkben foglalkozik az ügyel; ezeket az alábbiakban ismertetjük.

x x x

Az elsőben "Orange-i lidércnyomás, avagy Roth igazgató ke-serves szürete" címmel beszámol az eseményről.

Február 6-án du. 8 és éjjeli 1 óra között - a könyvtári szabályok "szándékos" megsértése címén - 14 East Orange-i egyént állítottak elő a rendőrségen; a szabadlábra helye-zési óvadék összegét 100 dollárban állapították meg. Hat személyt - aki nem tudta az óvadékot letétbe helyezni - elzártak, a többi az éj tartamára a rendőrségen tartották. Az előzmények a következők:

A város vezetősége múlt év szeptemberében rendeletet adott ki; ennek értelmében vétséget követ el, aki a könyvtárból kölcsönvett könyveket - az utolsó figyelmeztetéstől számi-tott harminc napon belül - nem szolgáltatja vissza. A bün-tetés összegét a rendelet nem tünteti fel. A rendelet ki-adását a városi könyvtár vezetője szorgalmazta, hogy kény-szerítse a könyvek visszaadására azokat az olvasókat, akiken semmiféle figyelmeztető szó sem fog.

Harold Roth a könyvtár igazgatója, - ennek a rendeletnek megfelelően - a közelmúltban 39 olvasó ellen tett felje-lentést. A szóbanforgó egyének négyszeri figyelmeztetés után sem szolgáltatták vissza a könyveket, noha az egyik - ajánlott levélben küldött - figyelmeztetés rámutatott azok-ra a törvényes következményekre, amelyekkel a rendeletet semmibe nem vevő egyéneknek számolniuk kell.

A feljelentés alapján elővezetési parancsot adtak ki; mivel pedig a szóbanforgó személyek nappal nem voltak otthon, azért késő este, illetve éjjel került előállításukra sor.

A meginterjuvált városi hatóság a rendelet értelmében való eljárást helyesnek tartotta, az éjnek idején foganatosított intézkedést azonban maga is túlzottnak minősítette. A rendőrséggel karöltve tehát elhatározta, hogy a jövőben az előállításokat a "rendes üzleti órák idejére" korlátozza.

Az ügyel kapcsolatban közvélemény-kutatást végeztek a könyvtárak körében. Ennek eredményeképpen megállapították, hogy a könyvtárosok az intézkedést egyöntetűen helyeselték, többségük azonban a végrehajtás módját elítélte.

x x
x

A második cikkben, - ennek "A fark csóválja a kutyát" a címe, - Harold Roth, az érdeklődés középpontjába került könyvtár igazgatója rajzolja meg a történetek háttérét s ad tájékoztatást az eset következményeiről.

Éveken keresztül teljes rend uralkodott a kikölcsmőzött könyvek visszahozása körül. Az a gyakorlat alakult ui. ki, hogy - amikor a könyvtárvezetőség figyelmeztetése nem bizonyult elegendőnek - a városi elsőfoku bíróság küldött ki felszólítást a könyv beszolgáltatására. Jogi aggályoskodás következtében azonban, amely szerint a bíróság nem szerepelhet a könyvtár behajtó intézményeként, felhagytak ezzel a gyakorlattal. A könyvtár azon felterjesztése a város vezetéséhez, hogy létesítsenek valamilyen "könyvbeszedői" állást, nem járt eredménnyel. Így - a környező városok példá-

jára - a város vezetősége, az alsófoku bíróság s a könyvtár vezetősége együttesen olyan rendeletet szövegezett meg, amelynek értelmében, ha a könyvtár háromszori felszólítása s ajánlott levélben való figyelmeztetése sem vezet eredményre, az alsófoku bíróság küld ki felszólítást. Ennek sikertelensége esetén kerül sor a könyvtár részéről a feljelentésre. A városi tanács a rendelettervezetet ilyen értelemben elfogadta és jogszabályként ki is adta.

A drákói intézkedésnek - amely egyébként néhány napra az egész város nyugalvét feldulta, - az lett a következménye, hogy napokon át nemcsak az East Orange-i Közművelődési Könyvtárban, hanem New Jersey és New York állam valamennyi könyvtárába csak úgy folyt vissza a kikölcsönzött könyvek áradata. A könyvtár igazgatójához garmadával érkeztek egyéb könyvtárak vezetőitől a levelek, amelyben - bár a városi hatóság és a rendőrség eljárását durvának minősítik és elítélik - hálájukat fejezik ki a megoldhatatlannak tartott kérdés ilyen hirtelen, kedvező megoldásáért.

x x x

Az Ügyről az American Library Association is nyilatkozott. David H. Clift, az ALA főtitkára nyilatkozatában idézi az 1956-ban kiadott Public Library Service /Közművelődési Könyvtári Szolgálat/ idevágó megállapítását; ennek értelmében "A könyvkikölcsönzés feltételeit úgy kell megállapítani, hogy védjék a többség érdekeit egyesek visszaéléseivel szemben, s hogy a közjavak maximális mérvű visszaszerzésének lehetőségét biztosítsák".

Bármily sajnálatosnak tartja is tehát a hatóságok drasztikus intézkedését, örül neki, hogy ez az eset ráirányította a figyelmet a közművelődési könyvtáraknak ezen megoldatlan problémájára. Ugy hiszi, többen rádöbbenek ezáltal, hogy másokat károsít meg, aki indokolatlanul magánál tartja a könyvet, amit más is szeretne elolvasni. Intő figyelmeztetés volt ez azok számára, akik eddig nem törődtek sem a közösség tulajdonával, sem mások érdekeivel.

x x
x

A negyedik cikk - ennek címe: "Késedelmi díj, előjegyzési díj és lejárt határidejű könyvek" - tulajdonképpen nem az East Orange-i "botránnal" függ össze. A benne ismertetett adatfelvételnek azonban ez az eset ad különös időszerűséget.

A rutherfordi /New Jersey/ Közművelődési Könyvtár kérdőívet küldött szét New Jersey állam 60 közművelődési könyvtárának a lejárt határidejű könyvekkel kapcsolatos eljárások terén kialakult gyakorlat tisztázására. A főbb kérdőpontokra adott válaszokból ez volt megállapítható:

Mind a 60 könyvtár szed késedelmi díjat. Ennek összege többségben napi 2 cent, néhány könyvtár azonban napi 3, illetve 5 centet szed. A 60 könyvtárból 50 könyvtár limitálta a késedelmi díj maximumát: 21 esetben 1 dollárban, 19 esetben a könyv árában; a hátralévő 10 könyvtárban a maximális díj 50 centtől 10 dollárig / - ennyit csak egyetlen könyvtár szed - / változik.

Felszólító lapot 23 könyvtár a lejárat határidő után egy héttel, 25 két héttel, 9 pedig egy hónappal küld ki; a töb-

bi könyvtár mindössze néhány napot vár. A nagy könyvtárak hetenként átlag 300-400 felszólítást küldenek ki, van azonban olyan kis könyvtár is, amely mindössze tizet.

57 könyvtár második felszólítást is küld ki: 20 könyvtár egy héttel, 12 két héttel, a többi pedig háromtól hat héttel az első felszólítás után.

Harmadik felszólítást már csak 38 könyvtár küld ki: 7 két héttel, 5 négy héttel, a többi három héttől két hónappal az előző felszólítás után.

48 könyvtár telefonon is szorgalmazza a lejárt könyvek visszaküldését. 19 küldőncöt küld ki összegyűjtésükre, ezek közül 6 könyvtár az ily módon felmerült költségek megtérítését kéri. Küldőncként szerepelnek: 17 könyvtárban a könyvtár tisztviselőikara, gyakran az igazgatót is beleszámítva, 5 könyvtárban a rendőrség, 4 könyvtárban a hivatalsegének, kettőben a gondnokság valamelyik tagja, kettőben erre önként vállalkozó személyek, egyben a Könyvtár Barátai közül valaki, egyben messenger boy, s végül egyben olyan fiatalkoru olvasó, aki ily módon "dolgozza le" a saját lelkiismeretét terhelő késedelmi díjat.

Kölesönzési megújításra irányuló kérelmet 28 könyvtár vesz fel telefonon.

Előjegyzést 29 könyvtár eszközöl, a többi nem. Az előjegyzési díj 20 könyvtárban 5 sent. 17 könyvtár szerint előjegyzési díjra a levelezőlap, 7 szerint telefondíj, 5 szerint pedig a levelezőlap és a telefon költségeinek fedezése végett van szükség.

Az előjegyzett könyvet 18 könyvtár 3 napig, 9 könyvtár pedig egy hétig tartja vissza az előjegyző olvasónak. Akad olyan könyvtár is, amelyik - azzal a megokolással, hogy nem mutatkozik így sem költségtöbblet - magát az előjegyzett könyvet küldi ki az olvasónak.

Az előjegyzést mint gyakorlatot 52 könyvtár helyesnek tartja, 5 azonban nem tartja az "ingyenes" könyvtár fogalmával összeegyeztethetőnek.

Könyvtárközi kölcsönzésért 43 könyvtár nem számít fel díjat, 13 azonban igen /ennek összege 5-20 cent között mozog/.

Befejezésül a cikkiró megemlíti, hogy ha nagy elvétve akad könyvtárukban olyan olvasó, aki méltatlankodik, amikor a kölcsönvett könyv késedelmes visszaszolgáltatásakor az "ingyenes" könyvtár késedelmi díj fizetésére szorítja, az illet azzal szokták letorkolni: az országot is ingyenes, mégis súlyos pénzbírságra ítélik azokat, akik megszegik a forgalmi szabályokat.

K Ö Z L E M É N Y E K - H I R E K

KÖNYVTÁROSKÉPZÉS

Az orvostudományi könyvtári hálózat szervezeti és működési szabályzatának 13.§. /4/ bek. értelmében minden könyvtárosnak szakképzettséggel kell rendelkeznie, ill. 3 éven belül meg kell szereznie. Ennek érdekében az Országos Orvostudományi Könyvtár 1962. szeptemberében ismét könyvtárosképző szaktanfolyamot indít. A tanulmányi idő két és fél év. A fővárosi hallgatók esti, a vidékiek levelező tagozaton tanulnak. Az esti tagozaton hetenként 2 alkalommal vannak előadások, a levelezőn félévenként 2 háromnapos konferencia. A tanfolyamra érettségivel és egy idegen nyelv passzív tudásával rendelkező foglalkozású és részfoglalkozású könyvtárosok jelentkezhetnek. Korhatár 45 év.

A most folyó könyvtárosképző szaktanfolyam keretében az elsőévesek 4.4 átlageredménnyel zárták az első félévet. A másodévesek III. félévi átlageredménye 4.35.

BIBLIOGRÁFIÁK ÁRAZÁSA

Több könyvtáros fordult hozzánk azzal a kéréssel, hogy a leltározással kapcsolatos becsértékmegállapításnál legyünk

segítségükre az Országos Orvostudományi Könyvtár régi és új kiadványai árának közlésével. /Az új kiadványok már ingyenesen érkeznek a könyvtárakba, a könyvállomány értékét azonban növelik, tehát áruk, becsértékük feltüntetése szükséges./

Periodikus kiadványok:

	Értéke
Magyar Orvosi Bibliográfia 1957-159 évfolyamonként	60.-
1960-	" 96.-
Szovjet Orvosi Bibliográfia	" 40.-
Nemzetközi Orvosi Bibliográfia	" 80.-
Orvostudományi Fordítások Jegyzéke	" 20.-
Az Orvosi Könyvtáros	" 40.-

/E kiadványokat a folyóiratleltárban kell nyilvántartani./

Bibliográfiák, lelőhelyjegyzékek:

	Értéke
A magzati károsodások vál.bibl.	20.-
A magyarországi vesztibuláris kutatás...	20.-
A gyermekbénulás vál. magyar bibl.	5.-
Szülés alatti fájdalomcsillapítás	20.-
Az 1957.évi romániai orvosi irodalom áttekintése	10.-
A magyar urológiai irodalom bibliográfiája	65.-
Magyar aneszteziológiai bibliográfia	10.-
Magyar szülészet-nőgyógyászati bibliográfia I-II	100.-
A magyar szemészet bibliográfiája	30.-
Magyar stomatológiai bibliográfia	30.-
Magyar orvostörténeti bibliográfia	30.-
Magyar fül-orr-gégészeti bibliográfia	20.-
Belgyógyász kongresszus anyaga	40.-

Radiológus kongresszus anyaga	30.-
Magyarországra járó külföldi orvosi folyóiratok leltőhelyjegyzéke	50.-
Tájékoztató a megjelenő orvosi könyvekről	30.-
Magyar orvosi könyvek bibliográfiája 1945-56-ig	40.-
/E kiadványokat a k ö n y v l e l t á r b a n kell nyilvántartani./	

FOLYÓIRATOK APART RENDELÉSE

A Kultura Folyóíratosztály lehetővé tette, hogy külföldi, mind népi demokratikus, mind tőkés folyóiratok egyes számainak is meg lehessen rendelni. A hat példányos a p a r t megrendelőlapot pontosan ki kell tölteni, indigóval gépelve. Minden rendelés "A" szelvényének hátoldalán fel kell tüntetni a rendelő cégbélyegzőjét, cégszerű aláírását, egy számlaszámát és a megrendelés keltét. Ugyanitt kell feltüntetni az engedélyező szerv bélyegzőjét is.

A népi demokratikus lapokra szóló megrendelést nem kell engedélyeztetni. Ugyancsak nem kell engedélyeztetni az előfizetett lap hiányzó példányaira leadott rendeléseket. Ezeket azonban el kell látni feltűnő - lehetőleg piros - "HIÁNYPÓTLÁS" felirással. A megrendelés valamennyi szelvényét be kell küldeni a Kultura, Budapest, VII., Lövölde ér 7. címre. A Kultura a rendelés elfogadását az utolsó szelvény visszaküldésével igazolja.

KÖNYVTÁRBERENDEZÉSI DOKUMENTÁCIÓ áll az új könyvtárat berendező könyvtárosok rendelkezésére. A mintegy száz képből álló fotoanyagból az OOK Szervezési és Módszertani Csoportja a szükséges felvételeket kikölcsönzi.

Az Egészségügyi Minisztérium közleménye
az egészségügyi tudományos- és oktatófilmek országos
nyilvántartásának megszervezéséről

/Egészségügyi Közlöny 1962. febr. 15. 4.sz./

Ismeretes, hogy az egészségügyi tudományos- és oktatófilmek egyre nagyobb szerepet játszanak az orvosok, gyógyszerészek és középiskolák képzésében, továbbképzésében. A mozgófilmet egyre több intézmény alkalmazza hasznos szemléltető segéd-eszközként és számos intézmény készít ma már saját eszközeivel hosszabb- rövidebb tudományos és oktatófilmet.

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ /OOK/ feladatkörébe tartozik az ilyen dokumentumok nyilvántartása és szélesebbkörű hozzáférhetőségének elősegítése is. Ezért az OOK országos filmnyilvántartást fektet fel, amely az ország területén készült egészségügyi tudományos- és oktatófilmek adatait tartalmazza. Ennek segítségével lehetővé válik - a filmet készítő intézmény hozzájárulásával - a szélesebbkörű érdeklődésre számot tartó filmek kölcsönzése, esetleg sokszorosítása, külföldi filmbemutatókra való eljuttatása, stb.

A nyilvántartás felfektetése céljából felhívjuk mindazon intézményeket, amelyek egészségügyi tudományos- és oktatófilmeket készítenek, hogy jelentsék be a következő adatokat:

1. a film címe /témája/,
2. készítésének éve és helye,
3. készítőjének neve,
4. mérete,

5. hossza,
6. hangos vagy néma,
7. színes vagy fehér-fekete,
8. negatív vagy pozitív,
9. hozzájárul-e az intézmény a film kölcsönzéséhez,
10. a film rövid tartalmi ismertetése.

Fenti adatokat az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ, Budapest, VIII., Szentkirályi u. 21. sz. címére az eddig elkészült filmekről 30 napon belül, az ezután készülő filmekről folyamatosan kell bejelenteni.

A FŐVÁROSI NYOMDAIPARI VÁLLALAT hibájából az 1962. 2. évf. 1.számú "Az Orvosi Könyvtáros" több példánya a borítólapon tévesen 1961. 1. évf. 1. számmal jelent meg. Kérjük könyvtárosainkat, hogy a belső címlap szerint javítsák át a hibás számozást.

B I B L I O G R Á F I A

Az OOK tájékoztató katalógusának anyagából:

K. 1436/62.	Irodalomjegyzék a vagotomia, valamint /Szeged/ a vagotomia és gyomorrezekció tárgy- köréből	67 tétel
K.Sz. 1438/62.	A vastagbél tuberkulózisa	13 "
K.Sz. 1439/62.	Koffein hatás	47 "
K. 1441/62.	Tápcsatorna vérzései	62 "
K. 1442/62.	A reuma sebészeti vonatkozásai	13 "
K. 1443/62.	Trombózis veszélyeztetettség és megelőzése	23 " annotált
K. 1444/62.	Combnyaktörés és szegezés	17 tétel
Sz. 1448/62.	A neuralis izomatrophia izombiopsiás vizsgálatairól	14 " annotált
K. 1449/62.	Irodalomjegyzék a bromsulfofhtaleinürülés /Szeged/ tárgyköréből	141 tétel
K. 1450/62.	A könny.....	15 " annotált
K. 1455/62.	Műtétek kapcsán fellépő n.recur- rensbenulás	15 tétel

K. 1456/62.	Halálozási statisztika gyermekkorban	18 tétel annotált
K. 1457/62.	Bronchiális adenosis, bronchioma cysticum	24 tétel annotált
Sz. 1458/62.	Tympanoplastica	21 tétel
K.Sz.1459/62.	Antibiotikumok alkalmazásával kapcsolatos újabb elvi szempontok	94 tétel
K. 1460/62. /Szeged/	Cystitis emphysematosa	18 tétel annotált
K. 1464/62.	Gyomorfekély és az idegrendszeri kapcsolatok	27 tétel
K.Sz. 1465/62.	Kétoldali tüdőrezekciók	11 tétel annotált
K. 1470/62.	Habituális abortus	45 tétel
K.1472/62.	Rehabilitáció /reumatikus eredettel/.	16 "
K. 1475/62.	Végbélműtétek	37 "
K. 1477/62.	Ileitis regionalis	65 "
K.Sz. 1479/62.	Hernia diaphragmatica	43 "
K. 1480/62.	Lupus erythematosus	79 "
K. 1484/62. /Szeged/	A paraganlionok morfológiája	45 "
K. 1485/62. /Szeged/	Staphylococcus szepszis	58 "
K. 1488/62.	Orvosi genetika	62 "
K. 1489/62.	Oxymetriás vizsgálatok	43 "

K. 1491/62.	Mononucleosis infectiosa	70 tétel
K.Sz. 1493/62.	Perártalom - szilikózis	66 "
K.Sz. 1498/62.	Gyomorfekély-perforáció	18 "
K.Sz. 1500/62.	A beszédfejlődés irodalma	28 "
K.1501/62.	A pylorus-stenosis műtéti megoldása és utánvizsgálatai	30 "
K. Sz. 1502/62.	Glomangiómák	17 " annotált
K.Sz. 1505/62.	Asphyxia neonatorum /Szeged/	96 tétel
K. 1506/62.	Pszichoterápia és személyiség	22 "
K. 1507/62.	E-vitamin	133 " annotált
K. 1512/62.	Fluothan /Halothan/ narkózis /Szeged/	200 tétel
K.Sz. 1513/62.	Nem specifikus spondylitisek	79 "
K. 1515/62.	Gyomorvérzések	18 " annotált
K. 1516/62.	Idegsebészeti anesztézia	110 tétel
K. 1529/62.	Monoamid oxydase inhibitorok /Niamid, nialamid/	230 tétel annotált
K.M. 1531/62.	Röntgen és sugárterápiás módszerek	140 tétel
K.M. 1532/62.	Ideg és elmegyógyászat	152 tétel

Jelmagyarázat

K. = külföldi

Sz. = szovjet

M. = magyar

A betűk után szereplő szám a bibliográfia sorszáma

A példák után utasítások és a bibliográfia következnek

K. 1491/62.	Konvulziós infarktus	1491/62.	K.
K. 1492/62.	Paratuberculosis - exilis	1492/62.	K.
K. 1493/62.	Gyomorfekély-perforáció	1493/62.	K.
K. 1494/62.	A peritonitis leírása	1494/62.	K.
K. 1501/62.	A gyomorfekély műtét módja	1501/62.	K.
K. 1502/62.	Gyomorfekély	1502/62.	K.
K. 1503/62.	Aphyrus nemzetség	1503/62.	K.
K. 1504/62.	Paratuberculosis és az exilis	1504/62.	K.
K. 1505/62.	B-vitamin	1505/62.	K.
K. 1512/62.	Vitamin /Hidroxid /narkózis	1512/62.	K.
K. 1513/62.	Homocid oxidáció	1513/62.	K.
K. 1514/62.	Gyomorfekély	1514/62.	K.
K. 1515/62.	Homocid oxidáció	1515/62.	K.
K. 1516/62.	Homocid oxidáció	1516/62.	K.
K. 1517/62.	Homocid oxidáció	1517/62.	K.
K. 1518/62.	Homocid oxidáció	1518/62.	K.
K. 1519/62.	Homocid oxidáció	1519/62.	K.
K. 1520/62.	Homocid oxidáció	1520/62.	K.
K. 1521/62.	Homocid oxidáció	1521/62.	K.
K. 1522/62.	Homocid oxidáció	1522/62.	K.
K. 1523/62.	Homocid oxidáció	1523/62.	K.
K. 1524/62.	Homocid oxidáció	1524/62.	K.
K. 1525/62.	Homocid oxidáció	1525/62.	K.
K. 1526/62.	Homocid oxidáció	1526/62.	K.
K. 1527/62.	Homocid oxidáció	1527/62.	K.
K. 1528/62.	Homocid oxidáció	1528/62.	K.
K. 1529/62.	Homocid oxidáció	1529/62.	K.
K. 1530/62.	Homocid oxidáció	1530/62.	K.
K. 1531/62.	Homocid oxidáció	1531/62.	K.
K. 1532/62.	Homocid oxidáció	1532/62.	K.
K. 1533/62.	Homocid oxidáció	1533/62.	K.
K. 1534/62.	Homocid oxidáció	1534/62.	K.
K. 1535/62.	Homocid oxidáció	1535/62.	K.
K. 1536/62.	Homocid oxidáció	1536/62.	K.
K. 1537/62.	Homocid oxidáció	1537/62.	K.
K. 1538/62.	Homocid oxidáció	1538/62.	K.
K. 1539/62.	Homocid oxidáció	1539/62.	K.
K. 1540/62.	Homocid oxidáció	1540/62.	K.
K. 1541/62.	Homocid oxidáció	1541/62.	K.
K. 1542/62.	Homocid oxidáció	1542/62.	K.
K. 1543/62.	Homocid oxidáció	1543/62.	K.
K. 1544/62.	Homocid oxidáció	1544/62.	K.
K. 1545/62.	Homocid oxidáció	1545/62.	K.
K. 1546/62.	Homocid oxidáció	1546/62.	K.
K. 1547/62.	Homocid oxidáció	1547/62.	K.
K. 1548/62.	Homocid oxidáció	1548/62.	K.
K. 1549/62.	Homocid oxidáció	1549/62.	K.
K. 1550/62.	Homocid oxidáció	1550/62.	K.